«بوزانتيون»
ارمنيجه يومى و سياسى غزته . صاحب امتياز و مدير مسئول
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سى باب عالى جاده سنده ۲۳-۲۵ نومرولى
دائره مخصوصه در

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ
Բացի Ռուսիոյ 12 Ֆրք.
ՏԱՐԵԿԱՆ » 7 Ռուբ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ 36 Ֆր.
» ՎԵՑԱՄՍ. 18 ԵՌԱՄՍ. 9 Ֆր.
ԱՆԳԼ. ԼԻՐԱ 119 զրշ. — 20 ՖՐԱՆՔ 94 $\frac{1}{2}$ զրշ. — ՌՈՒՊԼԻ 55 զրշ.

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ   ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ 6 Մէճ.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ » 3 »
ԵՌԱՄՍԵԱՅ » 1 $\frac{1}{2}$ »
ՅՈՒՑԱԿ ԳՆՈՒԹԵԱՆ 20 Փարա
Նոյն պայմանն Կ. Պոլսոյ և Գաւառի համար: ՄԻԱՅՆ ՅՈՒՑԱԿԸ
Բաժանորդագինը՝ կանխիկ վճար:

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ԲՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԳՈՐԾԱՒՈՐՆ ԵՒ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Գործաւորաց ընկերներն ուրոյն եկեղեցիներու խորամանկութեան դէմ

ՊՈՍԹՈՆ, 26 Մարտ.

Տեղւոյս համար օրուան հրատապ խնդիրներէն մին կրօնական է, կամ մանաւանդ գործաւորին առնչութիւնն և չփումն եկեղեցւոյն հետ։ Նիւթը գերազանցապէս շահեկան է։ Անուշա ըլլալու համար խորհրդածութիւններէ պիտի խուսափինք մեզի՛ և իրողութիւնը միայն ցոլացնել պիտի նկրտինք։ Ըսուած է թէ, մեծ քաղաքներու մէջ, ամբողջ գործաւոր դասակարգին միայն եօթը հարիւրորդը կանոնաւորապէս եկեղեցի կ'յաճախէ. այս տեղեկութիւն ճշգրիտ ըլլայ կամ ոչ, սա ճշմարիտ է թէ այժմեան ընկերական և ճարտարարուեստական կեանքին ներգործութեան համաձայն՝ գործաւորին ու եկեղեցւոյն մէջ անդունդը հետզհետէ աւելի լայն ու խոր կ'դառնայ։

Փափաքելով գիտնալ նախ թէ ինչո՞ւ գործաւորներն եկեղեցի չեն յաճախեր, կրօնական մը, Պատ. Չարլզ Սթէլցէ, հանճարեղ գաղափարն ունեցած է երկու հարիւր չափ նամակներ ուղղել նոյնչափ գործաւորական առաջնորդներու, երկրին ամէն մասերուն մէջ, խնդրելով որ իրենց գիտողութեանց արդիւնքը տեղեկագրեն իրեն. գրեթէ ամենքն ալ պատասխանած են և ցոյց տուած են թէ չատ վրէժոբէն կը նային այս գերազանց նիւթին վրայ։ Այժմ յիշեալ Պատուելին այդ ամբողջ նամակները քննած, անոնց պատճառներն ամփոփած և անոնց ընդհանուր ոգւոյն համաձայն ինքն ամփոփ նամակ մը պատրաստած է, ուր ամբողջին իմաստը կ'պատկերացնէ։ Այդ նամակին գլխաւոր կէտերն հոս ամփոփելով կը ներկայացնենք։

«Գործաւորին ու Յիսուսի Քրիստոսի» մէջ անդունդ մը չկայ, անդունդը գործաւորին ու այսօրուան եկեղեցւոյն մէջ է։ Այսօրուան եկեղեցին Քրիստոսի սկզբունքները չի քարոզեր։ Եկեղեցին չի քարոզեր հեզ ու խոնարհ Յիսուսի սկզբունքները, այլ մեր մէջ մեծերուն ու զօրաւորներուն վարդապետութիւնները։ Միջին գործաւորին այնպէս կը թուի թէ եկեղեցին դրամատէրին չահուն տեսակէտով կ'գործէ։ Քարոզիչը «Լեզուանութեան» ձիրքն ունի և հարուստը, իր դիրքին շնորհիւ, կրնայ հրամայել և քարոզիչն ընդհանրապէս տեղի կուտայ։

«Պէտք չունինք մարդու մը որ կիրակին մեզի ըսէ թէ իր սիրտն արիւնած է մեզ համար, և յետոյ երկուշաբթին մերժէ մեզ բաւարար թոշակ մը։ Ի՞նչպէս կրնանք աղօթել (pray) իրեն հետ կիրակին, երբ ան մեզ կը կողոպտէ (prey) շաբթուան միջոցին։ Նախ և առաջ գիտենք թէ կեղծաւոր մ'է ան։ Կ'դատապարտենք եկեղեցին, որովհետև ինք ալ «push»ին հետ է և կ'մասնակցի «pull»ին անոր հետ։ (Ակնարկութիւն գործարանատէրներուն մըցումին։)

«Քաղաքներուն մէջ եկեղեցին տեսակ մը ընկերական ակումբ է, ուր մեզ գրեթէ անհանգիստ կ'զգանք։ Այն տեսակ մը ժամադրավայր է պչրիկ ազնուականութեան, կամ ինչ որ նոյնն է՝ հարուստ քաղքենիներուն։ Եկեղեցին կ'մեծարէ զանոնք և կ'պաշտպանէ այդ կեղծաւորներուն շահերը բեմին և մամուլին միջոցաւ։ Հարիւրին իննսունեւինն դրամատէրին ծառան է այն։

«Զարմանալի կ'թուի որ այնքան եկեղեցի գացողներ կան, որք եկեղեցին կ'գործածեն միայն իրենց ցածութիւնը ծածկելու համար։ Այդ նոյն մարդիկ կիրակի օրն եկեղեցի կ'երթան իրենց Աստուածպաշտութիւնը թեւերնուն տակը, այնքան վեհ որքան քրիստոնեաներու լաւագոյնները. կ'անիծեն մեզ, երբ սխալներ կ'ընենք գործարանին մէջ և կ'ջանան մեր միութիւնները քակել, որովհետև կ'վախնան թէ ատով կրնային իրենց տոլարներու մէկ մասէն զրկուիլ։

«Գործաւորն այս օրուան եկեղեցին, ընդհանրապէս, չատ յանձնուած կը գտնէ ցուցամոլութեան և արտաքին չքեղութեան։ Շատ ազատ տեղ մ'է երթալու, եթէ կրնաք ձեր նստարանի ընկերոջ չափ մաքուր հագուիլ։ Գործաւորներս գիտենք թէ եկեղեցին դրամի կարօտ է պահպանուելու համար, և յօժար չենք ներկայ գտնուելու եթէ անկարող ենք պահելու զայն։ Բայց ընդհանրապէս հարուստ անդամներն օրուան նորաձեւութեան համաձայն վայելչագոյն վայրեր կ'տեղափոխուին և մեզ ետին կ'ձգեն՝ կրցածնիս ընելու, և վերջապէս այն եզրակացութեան կ'յանգինք թէ աւելի դիւրին է որ ուղտ մը ասեղի մը ծակէն մտնէ քան աղքատ մը երկինք մտնէ։ Երբ հարուստին եկեղեցին կ'երթանք լաւ ընդունելութիւն չենք գտներ, որովհետև աղքատի մը նշանները կ'կրենք մեր վրան։ Հիւրասիրութեան պակաս մը կայ նոյն իսկ այնպիսի եկեղեցիներու մէջ, որք «հասարակ ժողովրդեան» համար եղած ըլլալ կ'թուին։ Գործաւորներու մեծագոյն մասին սիրտերը լաւ են, և ասոնք հակամէտ են Քրիստոնէութեան, բայց եկեղեցիին ցրտութիւնը կ'դառնացնէ զիրենք։ Լաւ քրիստոնեաներ կրնանք չըլլալ իրենցմէ, բայց ո՛չ երբ անոնք նօթի են և ցնցոտիներով ծածկուած են։

«Ամէն անգամ երբ չփման մէջ գտնուինք եկեղեցիին հետ, մեզ համար չատ անհաճոյ եղանակաւ մը տեղի կ'ունենայ այդ։ Եկեղեցին ինքզինք կ'նոյնացնէ գրեթէ ամէն պարագայի մէջ ամբողջական ժուժկալութեան հետ, իբր թէ այս անհրաժեշտաբար հաւատքի կանոն մ'ըլլար։ Ոչ—ժուժկալութեան չարիքները լաւ կ'ճանչցուին գործաւորին կողմէ, բայց սխալ մ'է գինետան յաճախումն նոյնացնել ոչ—ժուժկալութեան հետ։ Գործաւորը, իր օրուան մեքենական և միակողմանի զբաղումէն յետոյ, սովորաբար բացարձակ լռութեան մէջ, զբօսանք մը, հաճոյք մը կ'գտնէ իր ընկերներուն հանդիպիլ գինետան մը մէջ և գրգռել իր միտքը քիչ մը գինիի կամ գարեջուրի միջոցաւ։ Գործաւորին ընկերական հաճոյքները չատ սահմանափակ են, և քարոզիչն ինքն ամէնէն քիչ ջանք կ'ընէ անոր հետ չփման մէջ գտնուելու։ Գործաւորին տունը, արդարև, կ'վնասուի գինետան պատճառաւ, բայց ան չպիտի վնասուէր եթէ տանտիկինն և մեծցած աղջիկներն ամուսնոյն և հօր հետ միատեղ կարենային երթալ, ինչպէս որ կ'ընեն հին երկիրներուն մէջ, մասնաւորապէս ուր այդ տեղերն անդրագոյն զբօսանք կ'ընծայեն երաժշտութեան ձեւով, յաճախ լաւագոյն տեսակէ։ Ճիշդ այսպէս եկեղեցին կը գոցէ (կամ կ'ջանայ այդպէս ընել) տեղեկութեանց կամ զբօսանքի հանրային վայրերը, թանգարանները, հանդիսարանները, նկարահանդէսները, մատենադարանները, արուեստահանդէսները, նուագահանդէսները, կիրակի օրերը, միակ ժամանակն յորում գործաւորը կրնար վայելել զայնս։ Ան կ'խորհի թէ եկեղեցին գրեթէ անկարելի կ'դարձնէ իրեն ամէն անմեղ հաճոյքները։

«Գաղափարի ազատութիւն չկայ եկեղեցիին մէջ, և դուք կ'ակնկալէք որ մեզ եկեղեցական տուրք վճարենք որպէս զի ըսուի մեզի թէ ինչ ուղղակի դժոխք պիտի երթանք։ Կ'յանդիմանէք մեզի ըսելով թէ մեր հոգւոյ և յաւիտենական բարօրութիւնը զանց կ'ընենք մարմնական պէտքերու համար, բայց չէք տար մեզի այն բաներն որոց պէտք ունինք մեր երկրաւոր կեանքերուն համար։ Դուք չէք մերժեր զբօսանքի ուրիշ վայրերու հետ, թէև եկեղեցին հիմա չուկայի հաչուարանի մը վերածուած է և դուք հոն վիճակահանութիւններ, Այս—քրիմի (սառնանոյշի կամ պաղպաղակի) տօնախմբութիւններ կ'ունենաք և ամէն տեսակ ծրագիր կ'գործադրէք դրամ հաւաքելու համար։ Կղերական դասակարգն առաջինէն ցվերջինը յանցաւոր են տասն պատուիրանքներու ամբողջական բռնաբարութեամբ։ Եկեղեցին մեր կենաց մէջ չէ գրաւած իր տեղն իբր մեր պաչտպանն ու բարեկամը։ Ան կ'պաշտպանէ ու կ'արդարացնէ առեւտրական արդի դրութիւնը, որ պատասխանատու է մեր թշուառութեան մեծագոյն մասին համար։ Ան հակակիր գտնուեցաւ Աչխատաւորեան իրաւունքներուն, և հետեւաբար մեզ ալ գէշ ընկերութենէ կ'խուսափինք։ Ձեր յարանուանական պայքարը մեզ չի հրապուրեր, և ձեր այլազան մեկնութիւններն Աստուածաշունչի՛ չահեկանութենէ զուրկ են մեզ համար։ Մարդիկ որ իրերն իրենց ճշմարիտ լոյսին մէջ կ'տեսնեն, կ'գտնեն թէ լայն վիհ մը կայ նոյն յարանուանութեան պատկանող քարոզիչներու մէջ, անոնց մէջ որ հարուստ ժողովուրդ ունին և անոնց որ աղքատ հօտ մը ունին,

«Կ'հաւատամ թէ Աստուծոյ խօսքը կ'ըսէ մեզի որ եօթներորդ օրն հանգստեան օր մ'է, և ես աւելի հանգիստ կ'զգամ տունը մնալով քան թէ երթալով եկեղեցի ունկնդրելու քարոզի մը, որ գրեթէ միշտ չահեկանութենէ զուրկ և միօրինակ է։ Վերջապէս, մեր օրուան հացը ճարելու դառն պայքարը դժուարին կ'դարձնէ մեզ եկեղեցիի յարմար հագուստ ունենալ։ Ցեն այնուհետեւ, գործարանին մէջ երկար օրուան մը տաժանելի աշխատութենէն յետոյ, գիշեր մը եկեղեցիին մէջ կամ աղօթքի ժողովին մէջ՝ հրապուրէ զուրկ է, յոգնած, մաչած գործաւորին համար։ Ժողովները չատ ձանձրացուցիչ և անհամ են։ Ամբողջ օրը գործատեղիներու վատառողջ ու հեղձուցիչ մթնոլորտի մէջ գործելէ յետոյ, ո՞ւր կ'ուզէք որ անցընենք մեր իրիկունները. մեր տուներուն մէ՞ջ, մերկ, ձանձրալի ու լքաւեր։ Ո՛չ։ Թատրոնը կամ գինետունն հարկ է մեզ, իր ակնախտիղ լոյսերով, իր ներդաշնակ երաժշտութեամբ, պարին զգլխիչ յորձանքով, և աւա՛ղ, փորձիչ ըմպելիով, մոռցնելու մեզ օրուան և վաղուան անդադար ու տաղտկալի վատակն և անձկութիւնը։ Ուրիշ միջոց չկայ ազատելու մեր հացի պայքարին անողոք, անտանելի և յիմարացուցիչ ազդեցութենէն։ Ցորչափ գործաւոր դասակարգն այս սրտաբեկ պայքարին ենթարկուած է, իր հաճոյքներն անխուսափելի պիտի ըլլան։

*** «Թէ ի՛նչ գաղափար ունին Միացեալ Նահանգաց այսօրուան գործաւորներն ընդհանրապէս Յիսուս Քրիստոսի մասին, աւասիկ.— Նախ իրենց մէջ գաղափարի տարբերութիւն մը կայ Յիսուս Քրիստոսի մասին։ Իրօք, ոմանք բնաւ չեն խորհիր իր վրայ։ Չեն ճանչնար զինքը։ Ինչ որ գիտեն իր մասին և ուր որ կ'յարգեն զինք, այն է թէ Յիսուս աշխատաւորի մը որդին էր, բարեկարգիչ մը, որ խաչ հանուեցաւ ա՛յն ժամանակի եկեղեցիին կողմէ, թէ ան քարոզեց դրամատիրութեան ու նուիրապետութեան դէմ։ Շատերն Յիսուսի վրայ կ'նային իբր բարի մարդ մը, մէկը՛ որ գիտէր թէ ի՛նչ կ'նչանակէ դրամ չահիլ ծանր գործով, և որ եթէ այսօր աչխարհի մէջ գտնուելու ըլլար, բարի ու ճշմարիտ բարեկամ մը պիտի ըլլար, որ չատ բան չպիտի սպասէր քիչ դատողութիւն ունեցող մարդէն և ներողամիտ պիտի գտնուէր իր ինչ ինչ բնական թերութեանց համար։

«Այսօրուան քարոզիչները չեն ներկայացներ զՔրիստոս իր պարզութեան մէջ։ Փոխան մեղաւորին ցոյց տալու զգայուն ու սրտայոյզ կերպով մը թէ ի՛նչպէս կ'փրկուի ինք, անոնք կ'սպառնան, կ'անուանարկեն և դժոխքն ու դատապարտութիւնը կ'նկատեն Պաւլի յաւականչական չէչտով ու ձեւով։ Գործաւորներ հետզհետէ յարաճուն թիւով մը կ'ընդունին թէ Յիսուս աստղաձագործն իրենց կ'վերաբերի։ Անոնցմէ չատերը փորձառական քրիստոնեաներ չեն, բայց անոնք նուազ սկեպտիկ են քան առաջ՝ Քրիստոսի կեանքին ու առաքելական պաչտօնին նկատմամբ։ Արդարեւ այսօր նուազ անհաւատներ կ'հաչուուին գործաւորաց մէջ, քան բարձր դասակարգերուն մէջ։

«Քրիստոս կ'նկատուի նաեւ իբր մեծ ուսուցիչ մը, որու նկարագիրն օրինակելի էր և գերազանց բարի նախանձաւորութեան։ Բայց միջին գործաւորը կ'նայի Քրիստոսի վրայ ճիշդ այն լուսով որուն մէջ կ'նկատուի ան միջին ուղղահաւատ կրօնական պաշտօնէին կողմէ։ Իր պաչտօնն էր աչխարհի վրայ մեղաւորները փրկել, ճիշդ յարաբերութիւններ հաստատել մարդոց միջեւ, իր թագաւորութիւնն հիմնել սիրտերու համերաշխութեան վրայ։ Աշխարհի փրկիչն է այն։ Իր պատուէրները, ինչպէս կ'գտնուին Աստուածաշունչին մէջ, քաղցրագոյն բաներն են Աստուծոյ կանչչագեղ երկրին վրայ, բայց այնպէս ինչպէս կ'գործադրուին կարծեցեալ քրիստոնէից կողմէ ամենօրեայ կեանքի մէջ, ննգութիւն և խաբէութիւն մ'են մարդկութեան դէմ։

«Գործաւորին կարծեաց համաձայն կան կարգ մը կէտեր, որք կրնան աստիճանաբար բուժել գործաւորական կացութիւնն և հաչտութեան հիմ մը սահմանել իր և եկեղեցիին մէջ։ Օրինակի համար, եթէ կ'գտնուի մէկն որ գործաւորին վիճակին իրապէս կ'կարեկցի, այնպիսին կրնայ, օրինակի համար, ընդարձակ սրահ մը հիմնել, որ բաց ըլլայ միշտ գործաւորին և իր ընտանեաց առջեւ, և ուր հրահանգիչ բանախօսութիւններ, նուագահանդէսներ տեղի ունենան, ուր թանգարաններ գտնուին, ընթերցարաններ ըլլան և գործաւորն իր ընտանօք կարող ըլլայ հաճելի ժամանակ մը անցընել հոն։

«Դարձեալ բան մը պէտք է ընել մեր զաւակաց համար, որք փոխան դպրոցի գրասեղաններու վրայ գտնուելու, կ'աչխատին յոգնախոնջ բազմութեամբ լի գործատեղիներու մէջ, դուն ուրեք յարմար մարդկային էակի մը բնակութեան։ Հոդ ամէն օր կ'խանութին անոնք անբնաւոր իմն երկար ժամանակի մը համար, և ուրկէ չատ մը հիւանդութեանց ախտերն հետերնին կը փոխադրեն երկրին ամէն կողմը։ Մեք յօժար չենք մեր տղաքներն հոն ղրկել, բայց այդպէս ընել պարտաւորուած ենք ապրուստի մը սիրոյն համար։

«Դարձեալ եկեղեցին պարտ էր չահագրգռուիլ մեր բնակարաններու հարցով։ Ի՞նչպէս կրնանք վայելուչ կեանքով մը ապրիլ երբ համախմբուած ենք, երբեմն նոյն իսկ երկու հարիւր հոգի միակ տան մը մէջ։

«Կ'մտածենք ու կ'զգանք թէ կրօնք մը կամ դաւանութիւն մը որ ամբողջովին կ'անգիտանայ մարդոց իրական կացութիւնը կամ արդի հանգամանքներն և կ'զբաղի միայն իրենց հանդերձեալ կեանքով, չատ բան չարժեր։

«Եթէ եկեղեցին դիցավէպ մը կ'ներկայացնէ, այն վերջ ի վերջոյ առասպելական պատմութեան մը պիտի վերածուի։ Եթէ եկեղեցւոյն նպատակն է բարեացակամութիւն հանդէպ ամէնուն, ուրեմն պէտք է դառնայ ժողովրդին, ոչ թէ օրինագրքերով և եզրամարտական կանոնագրերով, պատժական սպառնալիքներով և դժոխքի սարսափներով, այլ բաց ու սիրագեղ սրտով։

«Եկեղեցին պարտի իր ծառայութիւններն աւելի դիւրամատչելի և եղբայրական ու գործնական ընել։ Քարոզիչներ պէտք ունին ուսանելու չատ աւելի քան որ և է անցեալ դարու մէջ, որովհետեւ չատ քիչեր կան այսօր որ պիտի յօժարին քարոզ մը մտիկ ընել լոկ պարտականութեան մտքով մը։ Քարոզիչ մը որ ժամանակին ոգիին ու մեր պէտքերուն համապատասխանող պատգամ մ'ունի հաղորդելու, որու ձայնը ներշնչեալ չեշտ մ'ունի հնչեցնելու, ընդարձակ ունկնդրութիւն մը պիտի վայելէ ամէն դասակարգէ ու ամէն հասակէ։ Քարոզիչը պէտք է այցելէ ամենուրեք։ Քրիստոս այդպէս կ'ընէր և պէտք է հետեւիլ անոր չաւղին։ Քրիստոս փայլուն եկեղեցի մը չունէր, չքեղ կահեր չունէր, տարեկան հազարներով տոլար չէր գանձեր, և այժմեան չատ մը ուրիչ նորութիւնները չունէր, սակայն իր ձայնը լսուեցաւ միչտ հազար ինն հարիւր տարիներու երկար դարաշրջանին մէջ, և բոլոր ամենայն հաւանականութեամբ, պիտի լսուի առ յաւէտ և աւելի ուժգնապէս յաջորդ դարերու ընթացքին մէջ, մինչև վերջը։»

Լ. Յ. ԳԱՐԱԿԻՒԼԵԱՆ

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԱՌՈՂՋ ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԸ ԳԱՒԱՌԻ ՄԷՋ

Գաւառացիին բարեկենդանն իր ներկայ երեւոյթին մէջ, հաճոյքի ու վայելքի աղբիւր մ'ըլլալու հանգամանքէն զուրկ է բոլորովին, և անոր մարմինը զօրացնելու բարերար կոչումը չունի բնաւ, եթէ կ'ընդունինք թէ բարեկենդանն էապէս միջոց մը պէտք է ըլլայ որ պարբերական առողջ վայելքներով ու հաճելի կազդուրումներով՝ կեանքի ու գործունէութեան սէրը ներշնչէ։ Ժողովուրդը սովորաբար իր կեանքով կ'ցուցնէ թէ բարեկենդանը նուիրագործումն է կարգ մը մոլութիւններու որոցմէ խուսափիլ բնական ու բարոյական պարտք մ'էր ամէն ողջամիտ մարդու համար։

Արդի բարեկենդանին մէջ լայն տեղ մը կ'գրաւէ քէօթէօխօղն, որ այս պատեհութիւն սիրալիր ընդունելութիւն մը կ'գտնէ մանուկներէ սկսեալ մինչև չափահասներու մէջ։ Բախտի այս երկրպագուները, այդ ինքնամփոփ պաչտաման առթեն, իրենց համար այնչափ ենթակայական մթնոլորտ մը կ'ստեղծեն որ այլ ևս անկէ դուրս կ'մոռնան արտաքին աչխարհի մը գոյութիւնը։ Իրենց խաղամոլի բառարանին մէջ քէօթէօխօղի հոմանիշ է։ Աղքի սկզբնաւորութեան առթեն, ամէնուն դէմքին վրայ ալ, յաջողութեան յոյսերն ու չահելու երազները զիրար կը խաչաձեւեն։ Ձիկայ մէկն որ այնչափ բնական ու ինքնասէր միտումէ տարբեր բան մը սնուցանէ իր խաղամոլի փափաքներուն մէջ։ Բիչ ետքը, տապալումներն ու հուշը կ'սկսին ձեռքէ ձեռք թռչտիլ, և երբ բախտի աստուածներ՝ քմահաճ տնօրինութիւններ կ'ընեն, անակնկալներու չարքեր կը պարզեն, մէկին լեցուն քսակը կ'դատարկեն և ուրիչի մը նիհար քսակը կը պարարտացնեն։ Կարելի չէ նկարագրել կորսնցնողներու զայրոյթն ու զրտնեղութիւնն և չահողներու ալ բերկրանքն ու զուարթութիւնը։ Այսպէս սրտնեղ պարագաներու մէջ ներելի պէտք է համարել յիչոցներու, հայհոյութիւններու և անարգալից տիտղոսներու տարափներն՝ որոնք իրենց խայթող ու վիրաւորիչ հանգամանքով զիրար կ'գերազանցեն։ Ասոնք ներելի պէտք է համարել անոր համար որ այսպիսի զբօսանքներու, մանաւանդ բարեկենդան, բնական հետեւանքներն են, և խաղամոլներուն ամէնուն ալ կանխաւ այդ անարգանքներուն յանձնառու եղած են յօժարակամ։ Չէ՞ որ երբեմն չահասիրութեան արժէքն եղած ատեն, արժանապատուութիւնը խորունկ քուն մը կ'քաչէ։ Թերեւս դուք ալ այնչափ աններող պիտի չըլլայիք, եթէ գիտնայիք թէ անպատուաբեր սեպուած այս երեւոյթներու մէջ ենթակային նկարագիրը կ'արտացոլայ։ Ինչ որ է, ալ չենք ուզեր ծանրանալ այն ամէն անձոռնի վարմունքներուն և անպատշաճ կռիւներուն վրայ որք ուժեղ թափով մը չատ անգամ տխուր վերջաւորութեան մը կ'յանգին։

Այսպէս մինչև իրիկուն, այդ գեղանաքրչ կեանքին անձնատուր, չահելու յոյսը չարունակ աչքերնուն մէջ, կ'ըթափին յանկարծ հետզհետէ թանձրացող մութէն։ Շատեր ձեռնունայն, ընկճուած և մեծ ձախողուածի հանդիպող մարդու մը դիմագծով, յուսահատ համակերպութեամբ, կ'երթան կ'թաղուին իրենց տան մէկ անկիւնը, դեռ երազներով արբչիռ, բոլորովին անմասն այն ուրախութենէն զոր կ'վայելեն այս ժամուն ընտանիքին միւս անդամներն ու հիւր ազգականները։ Այսպէս բախտախաղը կ'թունաւորէ ասոնց բարեկենդանի ուրախութիւնը, և այս եղանակով անկարող կ'ըլլան քաղելու ակնալուած հաճոյքը։ Իրենց բաժին կ'ունենան միայն տրտմութիւնն ու յուսահատ լքումը, որոնց ներկայութիւնն արգելք կ'ըլլայ հաճոյանալու առողջ ու բարերար փափաքներուն։

*** Բարեկենդանի մէջ ուրիշ չարիքներէն մին է ոքեէշ—ոլեան ծայրայեղ համեմատութիւն մը ստանալը։ Շատերու հայհոյանքով գինին ու օղին բարեկենդանի աղն ու համեմն են, առանց որուն անհրապոյր և անհամ պիտի դառնար։ Սակայն արբեցողներու ցուցադրած անհամեստ տեսարանները, անտեղի միմոսութիւնները և անպատկառ վերաբերումներն ինքնին այնչափ բաներ պիտի խօսէին որոնց վրայ որ թերեւս բան մը աւելցնել աւելորդ սեպուէր։ Ի՞նչ կ'նչանակէ երկար ատեն անդորր անցընել, զգայարանքները մինչեւ ի լոյս անընդհատ յոգնեցնել, ստամոքսը բեռնաւորել այլօլի չափէ աւելի պաչարով մը և յաջորդ օրն ալ անխիղճ յանկնութեամբ պարծենալ թէ «չնորհքով բարեկենդան մը ըրինք»։ Հապա ո՞ւր թողում այն հազար ու մէկ սիրտ—կոտրտուքները, վիրաւորանքները, կծու անուանարկութիւնները և լպիրշ խօսուածքները, որոնք ապահովապէս հաղուադէպ բաներ չեն այսպիսի գինով օրերու մէջ։ Բնաւ կարելի չէ պնդել թէ ասոնք բարեկամական կապեր ամրապնդելու և ազգակիցներու սէրը զօրացնելու բնութիւնն ունին։

Արբեցութիւնը, ընկերութեան մէջ գործած անդարմանելի նախճիրներուն համար, պախարակելի ու դատապարտելի է ամէն տեղ ու ամէն ժամանակ ինչ երեւոյթի տակ ալ որ ներկայանայ։ Այսչափ աններելի ճշմարտութեան մը պաչտպանելու պէտքը չենք

ԿՈՎԿԱՍՅԻ ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐԸ

ՏԻԿԻՆ ՀԱՆՐԻ ԿՐԷՎԻԼ

ԳՐԱԳԱՆ ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

(37) ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ ԱՌՆՈՒԱԾ

ԺԳ.

Երիտասարդ արուեստագէտը չափականութիւն մը և ներդաշնակութիւն մը հանեց անոնցմէ։ Մինչ նոյն հնչակաւութիւններու կրկնութիւնն երաժշտական խօսքերն արթնցուց մտքին մէջ, իսկ բազմակրկնակ հարուածներն ալ չափը տուին։ Մտիկ կ'ընէր, ականջը տնկած, զգալով իր հանճարին երգելն այս անօրինակ երգակցութեան վրայ, և երբ զանգակահարութիւնը նուազեցաւ, Արտիան հետեւեցաւ անոր մարմրող ընթացքին մինչև վերջին հնչիւնը որագոյն զանգակին և մինչև վերջին բախումն ամէնէն հսկայ զանգակին։ Ա՛լ բան մը չէր լսուեր, բայց Արտիան մտիկ կ'ընէր տակաւին։ — Բանեցի՛, պոռաց բարձրաձայն լռութեանը մէջ ամայի դարատափին, եկեղեցիներով կէտկիտուած, որոց խաչերը կ'շողշողային իր գլխին վերեւ, հսկայ լուսապսակի մը պէս։ — Բանեցի փախստականը, քմայքոտը, ներշնչումը որ անմահութիւն կը պարգեւէ։ Ծի՞շդ է, Մար Իվաննա՛, թէ ձեր անձէն զատ ամէն բան պիտի տաք ինձ իրօք։

Ճշմարիտ երախտագիտութեան ըղձացում մը ցայտեց սրտէն։ Կարելի պիտի ըլլա՞ր որ այս տարօրինակ սիրոյ դրդումին տակ, նոր աղբիւրներ, տակաւին անծանօթ, բացուին իր հոգիին ու երեւակայութեան մէջ։ Կ'ըսեն թէ սէրն հրաչքներ կ'գործէ, պիտի տեսնենք, ըսաւ։

Սրջանիկ ու հպարտ, — հպարտ՝ իր անձին վրայ — իջաւ Քրէմլինի զառիթափերէն և Զեվէնաքներու ապարանքը դարձաւ։ Մար Իվաննա տակաւին եկած չէր։ Կոմսն ալ այնպէս։ Արտիան իր սենեակն ելաւ և մէ՛կ չունչով գրեց իր յանկարծերգը։ — Իրօք ինքնատիպ բան է, ըսաւ ինքնիրեն։ Լաւ ուլխատելով, համերգ մը կ'չինուի։ Բայց երբեք համերութիւն պիտի ունենա՞մ գրելու։

ԺԴ.

Հետեւեալ առտու, Արտիան հազիւ արթնցած էր երբ խնամքով առաստանուած ծրարիկ մ'ընդունեց։ — Բարձրապատիւ Կոմսուհիին կողմէն է, ըսաւ ծերունի Կավրիլ խիստ դէմքով։

Կավրիլ ներկայացուցիչն էր ուրիշ դարու մը, մին այն ծառաներէն որք իրենց տիրոջ հողերուն վրայ ծնած են, որք դղեակին կեանքէն զատ ուրիշ կեանք մը երեւակայած չեն երբեք, և որոց բովանդակ փառասիրութիւնն է հաւատարմօրէն կատարել իրենց պաչտօնը։ Առանց Կավրիլի, Մար Իվաննա չէր կրնար պարահանդէս մը տալ, ողորմութիւն մը չնորհել, ո՛չ իսկ ծաղկեփունջ մը գնել։ — Պատասխան կ'ուզէ՞ք, հարցուց Սիրիլ անփութօրէն, Կավրիլի բերած ծրարիկն առնելով։

— Ո՛չ, Բարձրապատիւ Տէ՛ր, ըսաւ ծերունի ծառան հեռանալով, նոյն խոժոռ դէմքով։

Դուռը գոցուելուն պէս, Արտիան քակեց ծրարը։ Երփնագրուած ու գեղարուեստական տուփ մ'էր, հարթ ու երկար։ — Լուսանկարն է թերեւս, մըտածեց Արտիան, տուփը բացած ատեն։

Ո՛չ, լուսանկարը չէր։ Զէջքերու սիրուն տետրակ մ'էր, Մոսքուայի առաջնակարգ պանքայի մը վրայ քաչուած։ Իր անունին արձանագրուած գումարը 5000 րուպլի կ'հասնէր։ Երիտասարդին առաջին չարժումն աւելի զարմանք եղաւ քան ուրախութիւն։ Երբեք այսքան դրամագլուխ ունեցած չէր իր տրամադրութեան տակ։ Երկրորդ խորհրդածութիւն մը համոզեց զինք թէ նորէն պիտի սպառէր զայն։ — Ի՛նչ անխոհեմութիւն, եղաւ իր երրորդ մըտածումը։ Իմ անունիս արձանագրել տուեր է, աղէ՛կ, բայց եթէ մէկը գիտնայ թէ ինք տուած է ինծի, խնդիր պիտի ծագի։ Պէտք է որ տեղեկանամ, վասն զի վերջապէս չի բաւեր պատուաւոր ըլլալ։ Պէտք է պատուաւորի երեւոյթ ալ ունենալ։

Հակառակ այս գովելի մտահոգութեան, մանկային ուրախութեան մը ենթարկուեցաւ։ Այս մետաքսանման թուղթերն այնքան հաճելի բաներ կը ներկայացնէին որ հրճուեցաւ։ — Վերջապէս պիտի կրնամ աչխատիլ, ըսաւ ինքնիրեն։ Առաջին գործս պիտի ըլլայ դաչնակ մը գնել։ Վարձու դաչնակները բանի մը օգուտ չունին։

Արհամարհոտ ակնարկ մը ձգեց այն դաչնակին վրայ զոր Զեվէնաքի դնել տուած էր իր սենեակին մէջ։ Ցետոյ չէջքերու տետրակը տուփին մէջ դրաւ և կ'պատրաստուէր փակել զայն երբ յանկարծ միտքը փոխեց։ Իրեն համար բոլորովին նոր հաճոյք մ'եղաւ թերթ մը անջատել և ստորագրութիւնը դնել հոն, այն գաղափարով թէ իր ստորագրութիւնը դրամ կ'ընէր։ Զէքը դրաւ թղթապանակին մէջ, առանց գումարը գրելու, և տուփը գոցեց։ Ցետոյ վար իջաւ մեծագումար դրամ ունեցող մարդու մը ծանր դէմքով, և որովհետեւ տակաւին չատ կանուխ էր, պըտոյտի ելաւ։ Մար Իվաննա կանուխ գնաց ճաչարան, վասն զի կ'յուսար որ առաջին անգամ երիտասարդը պիտի գար հոն, իրեն հանդիպելու փութեկոտութեամբ։ Յոյսը պարապը գնաց։ Առաջ Սուրիէդ եկաւ, յետոյ Զէվէնաքի, և խօսակցութիւնը դարձաւ առջի օրուան ճաչբորդութեան վրայ։ Սուրիէդ խանդավառուած էր։ Արժանապատիւ վանականը նոճիի փայտէ չինուած պատկեր մը տուեր էր իրեն, որուն վրայ կ'խօսէր միչտ։ Սուրիէդ, որ 14 $\frac{1}{2}$ տարու էր, 10 կամ 11 տարու աղջկան մը չափ խելք ունէր։

(Շար.) Թարգմ. Ժ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ

զգար։ Միայն պէտք աւելցնէինք թէ այսպիսի մօլութեան մը ներկայութիւնը վարժանալի չէ որ կ'խանգարէ բարեկենդանէն ակնկալուած հաճոյքը։

*** Բարեկենդանն ամբողջացնող ուրիշ ախտ մը, որ ամէնէն աւելի կ'չեշտուի այս առթիւ, չափազանցութիւնն է։ Բարեկենդանի ճոխ ու համադամ կերակուրները կ'գրգռեն շատ մը ախորժակներ որոնք կ'լեցուին անհաշիւ ու անխնայ։ Այս պարագային մէջ կերակուրն է որ կ'կառավարէ ստամոքսը և ոչ թէ չափաւորութիւնն որ առողջութեան հիմնական պայմաններէն մին է։ Այս կարեւոր սկզբունքին զանցառութիւնն ալ քիչ չարիք չէ որ կ'պատճառէ ստամոքսին։ Ստամոքսին խանգարումները, անմարսողութեան անհանգստութիւնները բնական բողոքներ են չափազանցութեան դէմ։

Բարեկենդանի առթիւ ուշադրութեան արժանի է նաև ուրիշ դասակարգ մ'ալ որ արգահատանքի ու համակրութեան խառն զգացում մը կ'ներշնչէ։ Ժողովրդին դժուարակեցիկ դասէն շատերն են որք բարեկենդանն իրենց քսակին համաձայնեցնելու չափ իմաստուն չեն։ Ասոնք բարեկենդանն հարուստին չափ ճոխ վայելելու ունայնամիտ փափաքը կ'սնուցանեն։ Չբաւականանալով համեստ ընթրիքով մը, իրենց քսակին վերջին ստակն ալ կ'ծախսեն ճոխ սեղան մը սարքելու և վաղն ալ անօթի ստամոքսով՝ անցեալի յիմարութիւնն ողբալու համար։ Ասոնք իրենց հիւանդութիւնը կրնան բուժել միտք պահելով սա դեղագիրը. «Համեստ ճաշ»։

Ցետոյ, ասոնց ամէնուն պսակը կուգայ յօրինել «բէզ-բիօղն» որ իր հնաւանդ թոյլտուութեամբը տեսակ մը պահպանակի գործ կ'կատարէ, սքօղելով ամէն արեղցիեղ խօսքեր ու արդարացնելով ամէնէն այլանդակ ընթացքները, անբարոյիկ վերաբերումներն և ամէն անպատկառութիւնները։ Ամէնէն աներեւակայելի արարքն ալ կրնայ ապաստան գտնել աբեղածօղի տարապայման ներողամտութեան հանդէպ։ Տեսակ մը դիմակ որուն ներքև կարելի է պարտկել նկարագրի ամէնէն կոյտ արտայայտութիւններն և գիժագծային տգեղութիւնները։ Անժխտելի է թէ աբեղածօղն իր կարգ մը անհամեմատ թոյլտուութեամբն անազնիւ պատկերներ կ'ցուցադրէ որք հաւատարմաբար կ'տպաւորուին մանուկ հոգիներու մէջ։

Այս մասնանշուած յոռի մասերը միանգամ ընդ միշտ մեր բարեկենդանէն վտարելով պիտի ունենանք առողջ բարեկենդանը, և ասոնց փոխարէն չեշտ հանգամանք մը տալով համեստ ուրախութիւններու, ընտանեկան անմեղ զբօսանքներու և բարեկամական յարաբերութիւններու, պիտի ունենանք ամէնէն հաճելի ու սիրուն բարեկենդանը։ Թերևս շատեր այսպիսի բարեկենդան մը ցուրտ ու անհամ նկատեն իրենց հաճոյալի հայեցակէտէն դատելով։ Սակայն ինչ որ ալ ըլլայ ասոնց կարծիքը, ասչափը ստոյգ է թէ այս ուղղութեամբ հանրային բարոյականն ու առողջութիւնն ո և է վնաս չեն կրեր։ Այսպիսի չափաւոր բարեկենդանէ մը ո՛չ մեր ստամոքսը, ո՛չ մեր առողջութիւնը, ոչ մեր բարեկրթութիւնը և ո՛չ ալ մեր արժանապատուութիւնը դժգոհելու առիթ մ'ունին։ Եւ այսպիսի պայմաններու մէջ, հաճոյքն ու վայելքն իբր բնական պէտք պիտի մեղմեն մեր առօրեայ տափակ զբաղումներու ձանձրոյթը, պիտի անուշցնեն կեանքը, պիտի կազդուրեն մեր գործարաններն և տենդոտ գրգիռ մը պիտի տան մեր աշխատութիւններուն, ըլլան անոնք ուղեղային կամ մկանական։

Խարբերդ. Գ. ՋՈՒԼՈՒՄԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Վարչապետ Մ. Տանէվ, որ Բեդկրապուրկ գացած է պուլկար փոխառութեան գործին համար, հինգ օր ալ դեռ հոն պիտի մնայ, Բարիզ երթալէ առաջ։

*** Պուլկարիա ելմտական տագնապալից ժամանակներէ կ'անցնի այս միջոցիս։ Կառավարութիւնը կարելի եղածը կ'ընէ տագնապին առաջքն առնելու և փոխառութեան խնդիրը կարգադրելու համար։ Վարչապետ Մ. Տանէվ՝ իր նախորդին՝ Մ. Քարավէլովի պէս իր բոլոր ուշադրութիւնը Պուլկարիոյ ելմտական կացութեան կողմը դարձուցած է, դարման մը գտնելու այն դրամական անձուկ վիճակին որ Ստամպուլովի ժամանակէն ի վեր արգելք եղած է Պուլկարիոյ նիւթական զարգացման։ Բարիզի մէջ փոխառութեան մը բանակցութիւններն ամիսներէ ի վեր չեն յաջողիր։ Քարավէլովի դահլիճը ցաւ ի սիրտ պարտաւորուեցաւ ծխախոտի Ռէժի ընել փոխառութիւնն ապահովելու համար, բայց Սոպրանիէի մեծամասնութիւնը չուզեց օտարին հակակշռին ներքեւ դնել երկրին ելեւմուտքը։ Ռուս թերթերէն ամէնէն կարեւորները շատ վնասակար կ'համարին Պուլկարիոյ ելմտական այս անձուկ վիճակը։ Արդի դահլիճը, որ Ջանքովեան կուսակցութենէն կազմուած է, իր աչքը Բեդկրապուրկի կողմը դարձուցած է փոխառութիւնն յաջողցնելու և Բարիզեան պանքաներուն մօտ բարեխօս կանգնելու համար զՌուսիա։

ԳՈՐԾԵՐՆ Ի ՍԵՐՊԻԱ.—Սերպիչինեան պատերազմական նախարար Մ. Անտոնիչի առաջարկութեամբ մէկ միլիոն Ֆր. վարկ մը բացուեցաւ՝ խաղաղութեան ժամանակ սերպ զօրաց թիւը 12,000էն 17,500ի բարձրացնելու համար։

ԼԵՀՔ Ի ՌՈՒՍԻԱ.—Վիլնայի կաթոլիկ եպիսկոպոսն Ալսա տարագրուեցաւ, լեհ աշակերտներն յորդորած ըլլալուն համար որ ռուսական դպրոցներ չյաճախեն։ Վատիկանի իմաց տրուեցաւ պարզապէս առանց ո և է մանրամասնութեան թէ եպիսկոպոսն այլ ևս Վիլնա պիտի չդառնայ։ Վիլնայի երրորդ թեմական եպիսկոպոսն է այս որ կ'տարագրուի։

ԱՒՍՏՐԱԼԻԱՑԻ ՍՊԱՑՔ.— Հասարակապետութեան Երեսփ. Ժողովին մէջ հարցման մը պատասխանելով, կառավարութիւնը յայտարարեց թէ Լորտ Քիչներէ մանրամասն տեղեկութիւն ուզուած է աւստրալիացի սպաներուն մահուամբ պատժուելուն առթիւ։ Այդ սպայք ամենայն պաշտպանութեամբ հրացանի բռներ են անձնատուր եղող ութ Պօէրներ, և ապա ուրիշ առթիւ մ'ալ 9 Պօէրներ։ Մր. Պրոտրիք հետեւեալ պաշտօնական յայտարարութիւնը կ'ընէ.—«Քանի մը աւստրալիացի սպաներ անկանոն ընթացքի մէջ գտնուած ըլլալով, Լորտ Քիչներէի հրամանաւ զինուորական ատեանի մը առջև դատուեցան, և հինգ սպայ յանցաւոր գտնուեցան 12 մարդասպանութիւն գործած ըլլալով։ Հէնտքոք և Մորէնդ տեղակալները մահուան դատապարտուեցան և վճիռը գործադրուեցաւ։ Տեղակալ Ուիդընի մահուան վճիռը ցկեանս տաժանակիր աշխատութեան փոխուեցաւ։ Հազարապետ Լինէհէն Աւստրալիա ճամբուեցաւ։ Նոյնօրինակ պատիժներու պիտի ենթարկուէր անշուշտ ո և է սպայ, որ նոյն յանցանքով բռնուէր։»

*** Աւստրալիոյ դաշնակցային Երեսփ. Ժողովին մէջ նոր հարցապնդումներ պիտի ըլլան Լորտ Քիչներէի արարքին առթիւ, երբ մանրամասն տեղեկագիրներն հասնին Հարաւային Ափրիկէէն։ Աւստրալիացի սպաներուն մահուան վճիռը գործադրուեր է 18 ժամէն, և անոնց ժամանակ ալ չէ տրուեր աղերսագիր ղրկելու Էտուարտ Թագաւորին, և կամ իրենց անձնական գործերը կարգադրելու։ Ցկեանս տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած տեղակալ Ուիդըն նամակ մը գրելով Քէյփդաունի աւստրալիական գործակատարին, կ'յայտարարէ թէ ինք գործօն դեր մը կատարած չէ անդէն և անձնատուր Պօէրներուն սպանութեան մէջ, և թէ իր մեծաւոր սպային հրամանին հետեւած չարժած է։

*** Աւստրալիոյ վարչապետ Մր. Պարդըն հեռագիր մ'ուղղելով Լորտ Սալզպըրիի, կ'յայտարարէ թէ ինք ո՛ և է բողոք չըներ աւստրալիացի սպաներու մահուան պատիժին դէմ, և ընդհակառակն Աւստրալիոյ ճակատին քսուած այդ ամօթի մուրը մեծ վիշտ կ'պատճառէ իրեն։

ՖՐԱՆՍԱ.—Հին Երեսփ. Ժողովէն 52 անդամներ որոշած են վերընտրելի չըլլալ, հին երեսփոխաններէն իննը հոգի ալ կա՛մ մեռած կամ հրաժարած են։ Հետեւաբար, ամէն պարագայի մէջ, նոր Ժողովը 61 թարմ դէմքեր պիտի պարունակէ։

*** Պրէսդի մէջ դատի պիտի ենթարկուին ինն ծիզուիդներ, որք նոր Օրէնքին հակառակ կ'շարունակեն իրենց միաբանական կենցաղը, առանց կառավարական թոյլտուութեան։

*** Գնդապետ Մառշան Բեդկրապուրկ ժամանեց, և այցելեց պատերազմական նախարարին և ուրիշ պաշտօնատարներու։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՄԱՆՉՈՒՐԻԱ.— Չինաստան երեք շահակից Տէրութեանց, Ամերիկայի, Անգլիոյ և Ճաբոնի, ներկայացուց նոր պայմանագրութիւնը, որ անոնց հաւանութեան արժանացաւ։ Պայմանագրութիւնը կ'հաստատէ ի նպաստ Չինաստանի, թէ (1) Մանչուրիա Չինու կայսրութեան ամբողջացուցիչ մասն է, (2) Փոխանակ երեք տարիէ, 18 ամիսէն պիտի քաշուին ռուս զօրքերը։ (3) Չինաստան ազատ է, ռուս զօրաց քաշուելէն վերջ, ուզածին չափ զօրք պահելու, (4) Թնդանօթ չգործածելու արգելքն ալ վերցուած է։ (5) Հին պայմանագրութեան մէջ ըսուած էր որ Չինու արգիլուած է Լիաօ գետին վրայ կամուրջ շինելը, և իր երկաթուղին երկարելը։ Հիմա Չինաստան ազատ է, միայն թէ Ռուսիոյ հաւանութիւնը պիտի խնդրէ։

ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԵՒ ՄԱՃԱՌՍՏԱՆԻ.— Տէրութեան երկու մասերուն միջև մաքսային կարգադրութեան խնդիրը, որ Ապրիլ 1ին պէտք էր վերջացած ըլլար, դեռ առկախ կ'մնայ։ Երկու վարչապետները,— Աւստրիոյ վարչապետ Քէօրպէր եւ Մաճառ վարչապետ Քօլոման Սէլ չեն համաձայնած, և զրոյցի մը նայելով իրենց բանակցութիւնները խզեր են արդէն։ Բայց յայտնի է թէ վերջ ի վերջոյ Մաճառներուն ըսածը պիտի ըլլայ, որովհետև անոնք ցարդ իրենց 1,000 պահանջումներէն 999 ընդունած են ուրիշ առիթներու մէջ։ Վիեննայի խորհրդարանին գայթակղալից տեսարանները, ցեղային ատելութիւն և անվերջանալի խնդիրները, Աւստրիոյ նախարարութեան շատ աննպաստ եղած են իր զանազան կարգադրութիւններուն համար մաճառ նախարարութեան հետ որ իր Երեսփ. Ժողովին մեծամասնութիւնն ունի միշտ իր ետեւը, և ուր կանոնաւոր կերպով տեղի կ'ունենան վիճաբանութիւնք։ Վերջին տասնամեակներուն Մաճառստան հետզհետէ կատարեալ ինքնօրինութիւն ստացած է ո՛չ միայն իր ներքին գործերուն՝ այլ Տէրութեան արտաքին քաղաքականութեան մէջ ալ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Պատերազմական պաշտօնատունն ապսպրեց Տքը. Պարդընի որ եօթն հոգի պարունակելու չափ խոշոր օդապարիկ մը շինէ։

*** Թնդանօթի և շոգենաւի հռչակաւոր գործարանատէրներէն Վիքըրս որդիք և Մաքզիմ աւարտեցին ինքնաշարժ մեծ կառքի մը շինութիւնը, պատերազմական պաշտօնատան յանձնարարութեան համեմատ։ Բոլորովին երկաթեայ է և զինուած է 8 մեծ փոքր թնդանօթներով։ Այս նոր «ցամաքային զրահաւորը» պիտի յատկացուի ծովեզերաց պաշտպանութեան, բայց իր վերջին ծայր արագաշարժութեան շնորհիւ դաշտային կռիւներու ալ կրնայ յարմարիլ կատարելապէս։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ.—Գերմանական այն օրէնքը, որ կ'արգիլէ ախտ պորտաբերի գործածումը՝ միս պահելու համար, ծանր դժուարութիւններ առաջ պիտի բերէ Միացեալ Նահանգաց հետ, որ ամէն տարի Գերմանիա կ'արտածէ 6 միլիոն տոլար արժողութեամբ պահածոյ միս՝ ախտ պորտաբերով պատրաստուած։ Բայց ասիկա Ամերիկայէ ուղղակի Գերմանիա ղրկուած քանակութիւնն է։ Անգլիոյ, Պելճիոյ և Հոլանտայի ճամբով Գերմանիա ներածուած ամերիկեան պահածոյ մսերուն տարեկան արժէքը 20 միլիոն տոլարէն աւելի է։ Այդ օրէնք Գերմանիոյ մէջ ևս ամէնուն հաւանութեան արժանացած չէ, որովհետև մսավաճառները տարակարծիք են ախտ պորտաբերի գործածութեան մասին առողջապահական տեսակէտով։

ՍԵՆՏԻՔԱՆԵՐՆ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Վիճակագրութենէ մը կ'հասկցուի որ վերջին քանի մը տարիներուն Գերմանիոյ մէջ կազմուած են 300 սէնտիքա կամ Գարդէլ։ Ասոնցմէ 80ը վաճառականութեամբ կ'զբաղին, 220ն արտադրութիւններով։ Այս վերջիններէն 80ը կ'աշխատին մետաղային ճարտարարուեստով, 40ն ապակիի և բրուտի ճարտարարուեստներով, 30ը քիմիական ճարտարարուեստներով, 20ն հիւսուածոյից ճարտարարուեստով, և 10ն հանքածուխի, թուղթի և նպարեղէնաց ճարտարարուեստով։

ԱՆԳԼԻԱՌՈՒՍ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.—Ռուսիա պիտի պարտաւորուի Անգլիոյ հրապարակին վրայ մանաւանդ բռնել տալ իր երկրագործական արտադրութիւնները, գերմանական մաքսերուն հետեւանօք։ Ռուս կառավարութիւնը կ'քաջալերէ երկրագործները ցորեն և եգիպտացորեն մշակելու անգլիական հրապարակին համար, փոխանակ հաճարի և վարսակի, որք Գերմանիա կ'արտածուին ցարդ։ Հարաւային Ռուսիոյ հողը շատ կ'յարմարի ցորենի և եգիպտացորենի, մանաւանդ Սև ծովուն և Ազախու ծովուն երկայնքը։ Արդէն 1883էն ի վեր Ռուսիոյ մէջ կրկնապատկուած է եգիպտացորենի մշակութիւնը, որ աւելի պիտի ընդարձակուի կառավարական քաջալերութեամբ։ Ամերիկեան իշխանութիւնք ևս այժմէն մտահոգութեան մէջ են։ Ռուսիա Անգլիոյ հրապարակին վրայ մեծ մրցում մը պիտի ընէ ամերիկեան ցորենին և եգիպտացորենին հետ, ինչպէս արդէն քիչ շատ մրցելու եղած է շաքարի մասին։ Ռուս իշխանութիւնք կ'ջանան նաև քաջալերել կարագի արտածութիւնն յԱնգլիա, որ արդէն Գերմանիայէն աւելի կարեւոր հրապարակ մ'է այս մասին։ Ռուս կառավարութիւնը, ինչպէս գրեցինք, որոշած է 800 սառնաւոր երկաթուղւոյ վակոններ յատկացնել մինչև այս տարւոյ վերջ սիպերիական կարագի փոխադրութեան համար, արդէն 400 վակոն յատկացուած են այդ գործին։ Ռիկայի և Լոնտոնի միջև շաբաթական երկու շոգենաւային երթեւեկ պիտի հաստատուի, ինչպէս Ռիկայի և Հըլլի միջև, Մայիս 1էն սկսեալ։ Ռուսական հաւկիթ, միս, հաւեղէն, արջառ, են. արդէն սկսած են ողողել Անգլիոյ հրապարակները։

ՎԱՏԻԿԱՆ ԵՒ ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.—Աւստրիոյ Անդրալեռնականք ժամանակէ մ'ի վեր ձեռք քաշած են հակահռոմէական շարժումէն և իրենց ոյժը կ'թափեն բողոքականութեան դէմ, որովհետև ամէն օր կաթոլիկ եկեղեցիէն շատ անդամներ կ'երթան կ'յարին բողոքական եկեղեցւոյ։ Վատիկան իր կոնդակներով կ'քաջալերէ հակաբողոքական շարժումը կաթոլիկ կղերին մէջ։ Արդէն հարաւ-ափրիկեան պատերազմին բովանդակ տեւողութեան միջոցին միջազգային կաթոլիկ կղերն Անգլիոյ դէմ պայքար մղեց, միմիայն բողոքականութեան դէմ կռուելու տեսակէտով։ Վիեննայի բողոքական հասարակութեան պաշտօնական տեղեկագիրը կ'ցուցնէ թէ 1901ին 1,203 կաթոլիկ բողոքական եղած են։ Պոհեմիոյ Թրիլանտ քաղաքին մէջ բողոքական ժողովարան մը պիտի շինուի, որովհետև հինը պզտիկ կուգայ։ Նէօշդատի և Կրուլիխի մէջ (դարձեալ ի Պոհեմիա) «ընտանեկան երեկոյթ» կոչուած բողոքական կրօնային համախմբումները կանոնաւորապէս տեղի կ'ունենան, եւ անցեալ օր կառավարական քօմիսէրը, որ ներկայ կ'ըլլայ համախմբումներու, գոհունակութիւն յայտնեց տիրող կարգապահութեան համար։ Ի Մերիչ Շէօնպուրկ (Մորավիոյ մէջ) անցեալ տարի 110 կաթոլիկ բողոքական եղան։ Ի Միսլից (Մորավիա) սկսած է բողոքական պաշտամունք կատարուիլ։ Ի Իուլն (Պոհեմիա), անցեալ տարի 71 հոգի դարձան, որով նոյն քաղաքին բողոքականներուն թիւը բարձրացաւ 1500ի։ Բրակայի պետական Քոլէժին նախկին կրօնուսոյց մը բողոքական եղաւ, ինչպէս նաև արքեպիսկոպոսարանին պաշտօնեաներէն նախկին պաշտօնատար մը Հին Կաթոլիկ Եկեղեցւոյ յարեցաւ։ Այս երկու դաւանափոխութիւնք մեծ տպաւորութիւն առաջ բերած են Աւստրիոյ մէջ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԵՑՂ ՄԸ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ ՄԷՋ.—Ամերիկեան կառավարութիւնը քննութիւն բացած է իմանալու համար թէ իրա՞ւ է պօէրական գործիչներուն հանած զրոյցը թէ Միացեալ Նահանգներէն ցարդ 42,000 հոգի օգնութեան գացած են Անգլիոյ ի Հարաւային Ափրիկէ։ Կ'ըսուի թէ ո՛չ միայն ջորի, այլ քանի մը հազար ամերիկացի ջորեպաններ ալ Ափրիկէ ղրկուեր են, և թէ Նոր Օրլէանսի մէջ կանոնաւոր բանակետղ մը կայ, ուր Ամերիկացիք կ'զինուորագրուին և շոգենաւ կ'դրուին ի նպաստ Անգլիացւոց երթալ կռուելու համար։

ՆՈՐ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՐԱՆՍՎԱԼԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԱՌԹԻՒ.— Բարձրաստիճան քաղաքագէտ ֆրանսացի մը մեծ հացկերոյթ մը տուաւ անցեալ օր համաշխարհիկ խումբի մը։ Կային անգլիացի, ամերիկացի, գերման, ռուս և հոլանտացի, ընդ ամէնն 24 հոգի։ Օրուան բոլոր խնդիրներուն վրայ խօսք բացուեցաւ,— ֆրանսական ընտրութիւնք, Պապին կոնդակը, Մ. Լուպէի այցելութիւնն ի Բեդկրապուրկ, Փիլիպպեանց կացութիւնը, Բանամայի ջրանցքը, Անգլիոյ թագաւորին թագադրութիւնը, և վերջապէս՝ բնականաբար՝ հարաւ-ափրիկեան պատերազմը։ Այդ միջոցին տարիքոտ հոլանտացի մը, որ շատ լաւ կ'ճանչնայ զԹրանսվալ, խօսակցութեան խառնուելով, ըսաւ ի մէջի այլոց.—«Ճէյմսընի արշաւանքը զուտ յիմարութիւն էր, և ենթադրելով իսկ որ Ճէյմսըն Եօհաննէսպուրկ մտնէր, կոտոր կոտոր պիտի ըլլար բոլոր կուսակցութիւններէն։ Բայց Ճէյմսընեան արշաւանքը առաջին պատճառն էր այս ողբալի պատերազմին, որովհետև առիթ եղաւ ցոյցի մը որ անմիջական հետեւանքներ ունեցաւ։ Ըսել կ'ուզեմ գերման կայսեր հեռագիրը, ահա բուն պատճառը Թրանսվալեան պատերազմին, և ասիկա կ'ըսեմ որովհետև ես Թրանսվալ կ'գտնուէի այն ժամանակ և ականատես եղայ պօէր ժողովրդեան ընդհանուր ցնծութեան կայսեր հեռագրին վրայ։ Կայսրն այդ օրէն Թրանսվալի պաշտպանը նկատուեցաւ։ Վիլհէլմ Կայսր նոյն միջոցին կ'ճամբորդէր, եւ Քիլի մէջ եղած ատենն էր որ իրեն ցոյց տրուեցաւ Ճէյմսընի արշաւանքը, Պօէրներուն ընթացքը, Քրիւկէրի պաղարիւնութիւնը պարզող հեռագիրը, որուն մէջ գրուած էր նաև թէ յաղթականք ո՛րքան մարդասիրութեամբ վարուեցան այն յիմար յելուզակախմբին հետ։ Վիլհէլմ կայսրը, վայրկենաբար զայրացած սահմանագլխի և միջազգային իրաւանց այս յանդուգն բռնաբարման դէմ, միջազգային օրինաց պաշտպաններուն արագամտութեան և պաղարիւնութեան վրայ սքանչացած, ծերունի նախագահին քաջութեան հանդէպ յարգանքով լի, և իրենց յանձնուած երկիրներուն օրինաւոր պաշտպանութեան համար բոլոր վեհապետները միացնող համերաշխութեան զգացմամբ ներշնչուած, գրիչը ձեռք առաւ, և Պերլին դառնալու ատեն կառախմբին մէջ, որոշ և կտրուկ բառերով խմբագրեց հռչակաւոր հեռագիրը, որ գոլարփողի մը ձայնին պէս արձագանգ գտաւ ամբողջ աշխարհի վրայ, այսպէս համարձակօրէն իր ձեռքը դնելով Քրիւկէրի ձեռքին մէջ, և իր հաւանութիւնն յայտնելով այն պատժոյն, որով Քրիւկէր պատուհասեց իր հայրենիքին ապստամբները։ Այդ հեռագիր միջամտութեան խոստում չէր, այլ միջամտութիւն էր ինքնին։ Ամէն մարդ ըսաւ Թրանսվալի մէջ.—«Գերմանիա կ'միջամտէ և զմեզ իր պաշտպանութեան տակ կ'առնէ։» Այդ ժամանակէն սկսեալ, Թրանսվալ և Օրանժ միաբան փառասիրութեամբ մը բռնուած Հարաւային Ափրիկէն Բրիտանացիներէն խլելու, որոշեցին պատերազմ ընել։ Երկուքն ալ համոզուած էին թէ Եւրոպա կ'սպասէ առաջին գնտակին պարպուելուն ի Հարաւային Ափրիկէ, որպէս զի միջամտէ, և ամբողջ երկիրն յանձնէ այդ երկու Հանրապետութեանց։ Ասոր վրայ երկուքին Տէրութիւնք իրենց գանձը միացնելով միաբան գործողութեանց յատակագծերը պատրաստեցին։ 7–8 միլիոն ոսկերլին իրենց տարեկան եկամուտներէն ահագին գումարներ յատկացուցին զէնք, ռազմամթերք գնելու ամէն տեսակ կարելի միջոցներով։ Չէք կրնար երեւակայել թէ Պօէրք ի՛նչ միջոցներ խորհեցան այդ զէնքերն Օրանժ և Թրանսվալ մտցնելու համար, ո՛ր նաւահանգիստներէն և սահմաններէն անցուցին զանոնք, ի՛նչ հանճարեղ ճամբաներով և հնարիմաց ճարտարութիւններով իրենց երկրին ներսերը տարին զանոնք, և ծածկեցին ապահով վայրերու մէջ։ Բարեյուսոյ և Նադալի մէջ անգլ. իշխանութիւնք իրենց բոլոր ուշադրութիւնը նուիրած էին Սուազիլէնտի բնիկներուն, Մադապէլէներուն և Զուլուներուն վրայ, իսկ Օրանժի և Թրանսվալի մարդիկը պարզապէս պարկեշտ մշակներ կ'համարէին որք իրենց ագարակները շէնցնելու կ'զբաղէին։ Պլէօմֆօնդայն գեղեցիկ ամարանոց մը միայն կ'թուէր անոնց, և Եօհաննէսպուրկի մարդիկն ալ պատերազմի անկարող մարդիկ էին յաչս Անգլիացւոց։ Թրանսվալի կառավարութիւնն իր եկամուտները կ'աւելցնէր։ Նիւթական յառաջդիմութեան և երկրին բարոյական զարգացման շատ քիչ ուշադրութիւն կ'ընէր։ Քրիւկէր նախագահ ինքզինք ճանչցնելու կ'աշխատէր, և իր հաւատարիմ ու գործիչը՝ Տր. Լէյտս Եւրոպայի մէջ ծայրէն միւսը կ'երթար կուգար հասարակաց կարծիքը պատրաստելու, առատ դրամ սփռելու, և միաբարբառ աղաղակ մը բարձրացնել տալու որուն առաջին խորհրդանշանն էր Վիլհէլմ կայսեր հեռագիրը, որուն անխուսափելի հետեւանքը պիտի ըլլար իրական միջամտութիւն։ Այս շարժումին ետեւը նախ չորս մարդիկ կային, տարբեր նկատումներով առաջնորդուած—Ռոտս, Միլներ, Քրիւկէր և Ճէյմս, որք զիրար կ'ատէին սաստիկ։ Երկրորդ՝ Թրանսվալի և Օրանժի մէջ ամէն ոք համոզուած էր թէ Վիլհէլմ Բ.ի հեռագիրը կ'բացատրէր Եւրոպայի զգացումը, թէ Նախախնամութիւնը պօէր ժողովուրդն ընտրած էր իբրև գործիք մը նուաստացնելու զԱնգլիա, և թէ արագ յարձակում մը՝ կազմալուծելով Անգլիոյ առաջին ջանքերը, Եւրոպայի ժամանակ պիտի տար Անգլիան կասեցնելու, և հոլանտական ցեղը գերակշիռ պիտի ընէր հոն, ի Հարաւային-Ափրիկէ, և կամաց կամաց Սուտանէն ալ պիտի վանուէր Անգլիա։ Ահա ուրեմն պատերազմին իրական և արմատական պատճառն է Վիլհէլմ կայսեր հեռագիրը։ Ես կ'սիրեմ Պօէրները, որք ցեղակից են ինձ, բայց այս պատճառաւ իսկ և որովհետև առաջին սխալի մը զոհ եղան արդէն, չեմ փափաքիր որ նոր սխալ մ'ալ գործեն։ Թող չխօսին ամերիկեան անկախութեան վրայ։ Ամերիկա ծով ունէր, որ իր դիմադրութիւնն անսպառելի կ'ընէր։ Պօէրք ծով չունին, և անպատճառ պիտի սպառին։ Ուստի մաղթենք որ թէ՛ Պօէրք և թէ Անգլիացիք իրենց խնդրանքներուն մէջ ծայրայեղութեան չդիմեն։ Ոչ Պօէրք պէտք է երազեն անկախութիւն, և ոչ Անգլիացիք պէտք է պահանջեն անպայման անձնատուութիւն։ Թո՛ղ Պօէրք պարտեալ յայտարարեն զիրենք և թող Անգլիացիք վարուին իբրև առաջնեալ մարդասիրութեան և քաղաքակրթութեան։» Երկար ծափերով ընդունուեցաւ այս փոքրիկ ճառը։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷՍԻԼ ՌՈՏՍԻ ԿՏԱԿԸ.—Հանգուցեալ Ռոտսի կտակը 6 միլիոն անգլ. ոսկիի շուրջ կ'դառնայ։ 1899 Յուլիս 1 թուականը կ'կրէ, և զանազան յաւելուածներով կ'հասնի ներկայ տարւոյ մինչև Յունուար 18, այսինքն այն օրը երբ Մր. Ռոտս Անգլիայէ Բարեյուսոյ մեկնեցաւ։ Անգլիոյ պատմութեան մէջ ամէնէն նշանաւոր վաւերաթուղթերէն մին է այս կտակ, որուն խնամակալ կարգուած են Լորտ Ռոզպէրի, Լորտ Կրի, Լորտ Միլներ, Մր. Ալֆրէտ Պէյթ, Տր. Ճէյմսըն, Մր. Միչէլ, և Մր. Հոքսլի։ Կտակին գլխաւոր տրամադրութիւններն են հետեւեալները.—Մր. Ռոտս կ'փափաքի թաղուիլ ի Մադօբբօ, այն բլուրին վրայ որ կ'կոչուի «Տեսարան աշխարհի»։ Հոն պիտի կանգնուի յիշատակարան մը անոնց համար որք ինկան առաջին Մադապէլէ պատերազմին մէջ, և նոյն բլուրը պիտի յատկացուի իբրև թաղման վայր ամէն անոնց համար, որք Հարաւային Ափրիկէի ապագայ Դաշնակցային Կառավարութեան անդամոց երկու երրորդին քուէով «արժանի դատուին՝ հայրենիքի մատուցած իրենց ծառայութեանց փոխարէն»։ Պուլավայօ և Սալզպըրի քաղաքներուն մօտ (Ռոտեսիա) իր անձնական կալուածէն տարեկան 4,000 լիրա եկամուտ կ'յատկացնէ (1) այս ազգային թաղման վայրին պահպանութեան և բարեզարդութեան համար, (2) Պուլավայոյէ մինչև հոն կարճ երկաթուղիի մը շինութեան համար, և (3) Պուլավայօ քաղաքին մէջ հասարակաց պարտէզի մը շինութեան համար։ Տարեկան 2 հազար լիրա եկամուտ բերող կալուած մը կ'յատկացնէ երկրագործական քոլէճ մը պահելու համար Ինեանկայի մէջ իր՝ Ռոտսի հողերուն վրայ, որպէս զի Ռոտեսիայի բնակիչք սովրին արտերը ջրելու, ագարակ պահելու և անտառ շէնցնելու մեթոտները։—Հարիւր հազար լիրա կուտայ Օքսֆորտի համալսարանին Օրիէլ ճիւղին՝ նոր շէնքերու շինութեան համար, ի նշան երախտագիտութեան այն վարժարանին ուր ուսաւ Մր. Ռոտս։ Մր. Ռոտս Քէյփդաունի մօտ իր գեղեցիկ տունը, Կրուդ Շուր, իր բոլոր պարունակած իրեղէններով, և տարեկան 1000 ոսկի եկամուտով, կ'կտակէ իբրև պաշտօնական բնակավայր Դաշնակցեալ Հարաւային Ափրիկէի ապագայ Վարչապետներուն։—60 աշակերտ ծրիաբար երեք տարի շարունակ Օքսֆորտի համալսարանին մէջ պիտի ուսանին, որոց ծախքերուն Ռոտս կտակաւ կ'յատկացնէ 300 լիրա։ Անգլ. պետութեան բոլոր գաղթականութիւնք կը վայելեն այս հրաշալի կտակին բարիքները։ 20 ծրիավարժ աշակերտներ գաղթականութիւններէն պիտի ընտրուին։ Ընտրուելիք աշակերտներուն ոչ միայն գրական կարողութիւնները նկատի պիտի առնուին, այլ նաև զբօսախաղերու համար անոնց ունեցած յատկութիւնը, առնական բարեմասնութիւնները, և հոգ պիտի տարուի որ անոնք «իրենց դպրոցական կեանքին մէջ ցոյց տան նկարագրի բարոյական ոյժ և կառավարելու բնազդումներ»։ Ցեղի կամ կրօնքի խտրութիւն պիտի չըլլայ ուսանողներու ընտրութեան մէջ։ Մր. Ռոտս փափաք կ'յայտնէ որ Օքսֆորտի բժշկական ճիւղն հաւասարի Էտինպուրկի համալսարանին։ Գաղթականութիւններէն ընտրուած դպրոցականք զանազան ճիւղերու մէջ պէտք է տեղաւորուին և կտակին խնամակալները տարեկան հացկերոյթ մը տան անցեալ և ներկայ դպրոցականներուն։—Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց իւրաքանչիւրէն ևս երկու ծրիավարժ աշակերտներ պիտի ուսանին Օքսֆորտի մէջ։ Մր. Ռոտս այս առթիւ կ'գրէ.—«Նպատակս է քաջալերել բոլոր անգլիախօս ժողովրդոց միութիւնը աշխարհի մէջ»։—15 Գերմանացի աշակերտներ ալ երեք տարի, տարեկան 250ական ոսկի նպաստով, պիտի ուսանին Օքսֆորտի մէջ, «այն համոզմամբ որ դաստիարակութեան կապերն ամէնէն զօրաւոր կապերն են, և Անգլիոյ, Գերմանիոյ և Միացեալ Նահանգաց միջև բարւոք համաձայնութիւն մը աշխարհի խաղաղութիւնը պիտի ապահովէ։» Գերման դպրոցականները պիտի ընտրէ Գերման կայսրը, որ, —ինչպէս կ'ըսէ կտակարարը— Անգլիերէնը պարտաւորիչ ըրաւ բարձրագոյն վարժարանաց մէջ։ Գնդապետ Ֆրանք Ռոտսի և անոր արու ժառանգորդներուն կտակած է Տալհամ Հօլ ագարակը։ Ռոտս ագարակ մ'ալ կտակած է իր կտակին հոգաբարձուներուն։

Մր. Ռոտսի անձամբ գրած հետեւեալ հատուածները նշանակութեան արժանի են.— «Ծնած եմ Անգլիացի հըպատակ։ Շիրմիս վրայ պէտք է դրուի պարզ պղնձեայ տախտակ մը՝ վրան սա բառերով.« Աստ հանգչի մարմին Սէսիլ Ճօն Ռոտսի»։ Պուլավայոյի բնակիչք Մադօբբօյի փառքը թող վայելեն շաբաթ օրուընէ մինչև երկուշաբթի։ Հանրային պարտէզ կատարումը պէտք է նկատել կենաց ամենաարժէք նպատակը։ Կ'փափաքիմ որ կտակակատարներս տարեկան ճաշ մը տան անցեալ և ներկայ դպրոցականներուն։ Պատուաւոր մարդ մը պէտք է իրեն համար որոշ զբաղում ունենայ։ Չեմ ուզեր որ իմ հարստութենէս օգտուող ժառանգորդ մը դասակարգապաշտ կոչուի։ Իմ խոնարհ կարծիքս այն է թէ Անգլիոյ զօրութեան գաղտնիքներէն մին եղած է «հողատէր Լորտ» կոչուած դասակարգին գոյութիւնը։

ՄԱՆԱՍԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Կ. Պոլիս, Մարտ 27/9 Ապր.

Շաբթուս բամբակի գինը նորէն անշան բարձրացում մը կրեց, շահադէտներու կարծիքը սա է թէ բաղդատմամբ անցեալ տարուան յանձնուած բամբակին, այս տարուանը պակաս ըլլալուն, բամբակը կրկին պիտի բարձրանայ և թերևս քիչ ատենին մէջ 5 քէնս ըլլայ։

Մանածի գործարանները շատ բարդած են գներնին. մեր Պոլսոյ հրապարակին վրայ մասնաւորապէս հաստ վաթէրի, հաստ և բարակ էքստրայի և ընդհանրապէս ամէն տեսակի պակասութեան պատճառաւ գները միշտ բարձր բռնուած են։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ

Օ. Ո. 100էն կանխիկ

Վաթէր Եաղգուլէ	Ն.	28½
» Իզմիր	»	29½
» Սելանիկ	»	30½

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ

Օ. Ո. 100էն 61 օր պայմանաւ.
կամ » » 2% զեղչ կանխիկ

Վաթէր	Ն. 20	41
Էքսթրա	» 16—24	47
»	» 12—14	41—43

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ

Վաթէր	Ն. 4—14	29½—31½
»	» 20	38 —40
Էքսթրա	» 12—14	36½—39½
»	» 16—24	43 —44

ԶՈՒԻՑԵՐԻԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ

Կարմիր Վաթէր Ն. 20 60—61

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ

Կարմիր Վաթէր Ն. 20 56—58

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ ԲԱՄԲԱԿԻ
ՄԱՆՉԷՍԹՐ, Մարտ 26/8 Ապրիլ
Սրօթ 4⅞ քէնս

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Արղընիի կառավարիչ անուանուեցաւ Ըշթէպ գաւառակին Գայմագամ Էօմէր Հիւսամէտտին պէյ։

Տիարպէքիրի Տէֆթէրտար անուանուեցաւ Մամուրէթ-իւլ-Ազիզի Տէֆթէրտար Նէհատ էֆ.։

Սիվրիհիսարի Գայմագամ անուանուեցաւ Գարաճա-Սուլէյ Գայմագամ Ալի Սապրի էֆ. որուն յաջորդեց Սիվրիհիսարի Գայմագամ Ահմէտ Խալիտ պէյ։

Քիւչիւք-Չէքմէճէի Նայիպ անուանուեցաւ Պիլէճիքի Նայիպ Աթաուլլահ էֆ.։ Կէմլէքի Նայիպ՝ Իննէպոլի Նայիպ Սալիհ էֆ.։ Էկինի Նայիպ՝ Երպայի Նայիպ Մուսթաֆա էֆ.։

—Բ. Մէճիտիէ պատուանշան տըրուեցաւ Քաղաքապետական Ժողովին անդամ Հիւսէյին Զաֆէր պէյի. Բ. Օսմանիէ Իզմիրի վաճառականներէն Նալպանտզատէ Արիսթոթէլլի էֆ.ի։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Օլտէնպուրկի Մեծ—Դուքսն Օլտէնպուրկեան Արժանեաց պատուանշանին Ա. աստիճանը տուաւ Պետական Խորհրդոյ անդամ Թիւրխան փաշայի. արարողապետ և Կայսերական Դիւանին Թարգման Իպրահիմ պէյի, Խարիճիէի արարողապետ Ղալիպ պէյի, Կայսերական Թիկնապահ Աճմէտ Ալի փաշայի, Նոյն պատուանշանին Բ. աստիճանը՝ Խարիճիէի արարողապետի օգնական Հիլմի պէյի, և Գ. աստիճանը՝ Մէժտունճ պէյի։ Կայսերական Իրատէ մը արտօնեց անոնց գործածութիւնը։

ՕԼՏԷՆՊՈՒՐԿԻ ՄԵԾ—ԴՔՍԻՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ.— Օլտէնպուրկի Մեծ—դուքսն և մեծ—դքսուհին, իրենց հետևորդներուն հետ, երէկ առաւօտ նախ Բերայի գերմանական դեսպանատունն երթալով, իրենց հրաժեշտի այցելութիւնը մատուցին Ֆերման դեսպան Պառոն Մարշալի, և ապա Պալատական կառքերով Պոլսոյ կողմն անցնելով, այցելեցին Թաշթա—գալէի Բիւզթէմ—փաշա մզկիթն ու Սիւլէյմանիէի մզկիթը, և ապա իրենց զբօսանաւը դարձան։

—Շարլօթ դքսուհին ևս, իր պատուակալ տիկնոջ և հիւրամեծար Աճմէտ Ալի փաշայի հետ, երէկ առաւօտ արքունի «Րէֆպէր» շոգենաւակով Սարայ—Պրունի քարափն ելաւ, և Պալատական կառքով այցելեց Թոփ—Գափուի կայսերական Պալատը, Կայսերական Գանձարանը, Այա—Սոֆիայի մզկիթը, Սուլթան—Աճմէտի հրապարակը, և ապա զբօսանաւ դարձաւ Թոփհանէի ճամբով։

—Օլտէնպուրկի Մեծ—դուքսին անձնական բժիշկ Տոքթ. Լօռէ երէկ առաւօտ այցելեց Համիտիէ Մանկանց Հիւանդանոցը։

—Մեծ—դուքսն ու մեծ—դքսուհին ցերեկուան ճաշն ըրին իրենց զբօսանաւուն մէջ, սեղանակից ունենալով հիւրամեծար փաշաներն և Միւշիր Ֆամրհէմէր փաշան։ Հիւրամեծար Թիւրխան փաշա գեղեցիկ ծաղկեկողով մը նուիրեց մեծ—դքսուհւոյն։

—Երէկ ժամ 8 1/2 ին միջոցները մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ Լէզան զբօսանաւը, որուն հրամատարութիւնն անձամբ կ'վարէր Օլտէնպուրկի Մեծ—դուքս։ Զբօսանաւուն մեծ կայմին վրայ կ'ծածանէր օսմ. ոսկեմահիկ դրօշը, և միւս կայմին վրայ ալ մեծ—դուքսին անձնական դրօշը։ Կայսերական «Սթամպոլ» և «Ֆուատ» շոգենաւերը, «Իզզէտին», «Մարմարա» և «Կէյվէյիկ» պահականաւերը դրօշազարդուած էին։ Իւթարիտ պահականաւուն զինուորներն առագաստակալներուն վրայ բարեւ կեցած էին, իսկ միւս շոգենաւերուն նաւաստիները վերնայարկերուն վրայ կարգաւ շարուած էին։ Լէզան զբօսանաւը նախ կամաց կամաց յառաջացաւ մինչև Օրթագիւղ, և ապա ցուցը դարձուց դէպի Իչխանաց կղզիները, Կայսերական շոգենաւերուն առջևէն անցած պահուն մի առ մի ողջունելով զանոնք։ Հիւրամեծար Թիւրխան փաշա, Աճմէտ Ալի փաշա և Միւշիր Ֆամրհէմէր փաշա և ուրիշ Կայսերական Թիկնապահներ Մեծ—դուքսին և մեծ—դքսուհւոյն ուղեկցեցան մինչև Կղզիները։ Արքունի Րէֆպէր շոգենաւակն ալ հետևեցաւ Լէզան զբօսանաւուն, որ ժամ 10 1/2 ին միջոցները կանգ առաւ Մեծ—Կղզիին առջև։ Կայսերական հիւրերն իրենց հետևորդներուն և հիւրամեծար փաշաներուն հետ ցամաք ելնելով, զբօսական պտոյտ մը կատարեցին, և ապա իրենց հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելով, իրիկուան ուշ ատեն մեկնեցան դէպի Պիրէոն։ Իսկ հիւրամեծար փաշաներն ու Կայսերական Թիկնապահները Րէֆպէր շոգենաւակով Պոլիս դարձան, և ուղղակի Կայսերական Պալատ գացին վեհ. Սուլթանին մատուցանելու Մեծ—դուքսին և մեծ—դքսուհւոյն ջերմ շնորհակալութիւններն իրենց եղած փառաւոր և անմոռաց ընդունելութեան համար։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Ֆրանսական դեսպան Մ. Քոնսդան երէկ Բ. Դուռն երթալով, յաջորդաբար տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին և Արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Հելլէն դեսպան Իշխան Մավրօքորտաթօ և Սեւ—Լերան դեսպան՝ Մ. Պօքիչ եւս տեսակցեցան Արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՍԱՄՈՍԻ Իշխան Մավրոյէնի պէյ Վաթի ժամանելով, յոյժ սիրալիր ընդունելութիւն մը գտեր է։ Մետրապոլիտը, ծերակուտականները, հիւպատոսական մարմինն և ժողովրդեան հոծ բազմութիւն նաւամատոյցին վրայ կ'սպասէին Ն. Վսեմութեան։ Իշխանը նախ մայր—եկեղեցին գացեր է, ուր գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեր են, և ապա կառավարական պաշտօնատունը, ուր կատարուեր են սովորական ներկայացումները։

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԸ.—Ինչպէս յայտնի է, կալուածի մը վաճառման պահուն, Տէֆթէրհանէի Վարչութիւնը փոխանցումը չի կատարեր, մինչև որ նոյն կալուածին դիզուած կալուածատուրքերն ամբողջապէս չվճարուին, իսկ եթէ կալուածատէրը տուրքին չափազանցութեան դէմ գանգատէր, իր դիտողութիւն անլսելի կ'մնար։ Կայսերական Իրատէի մը համաձայն, ձեռնհաս պաշտօնատունն այսուհետև ի նկատ պիտի առնէ կալուածատէրներու դիտողութիւնները՝ կալուածական փոխանցման պահուն, և առ առաւելն 6 ամսուան մէջ վերաքննութիւն կատարելով, եթէ հաստատէ որ կալուածին արժէքն իրօք չափազանց գնահատուած է, չափաւորեալ արժէքին վրայ պիտի առնէ դիզուած կալուածատուրքերը, իսկ եթէ փոխանցման պահուն արդէն դիզուած կալուածատուրքերը գանձուած են, աւելորդ մասն ետ պիտի տրուի կալուածատիրոջ։

ԵԼՄՏԱՑՈՅՑ.—Ելմտական Նախարարութիւնը Բ. Դրան մատոյց ելմտական տարւոյ առաջին չորս ամիսներուն հասութից և ծախուց ելմտացոյցը։

ՄՈՒՀԱՐՐԷՄԻ ՏՕՆԸ.—Պաշտօնական ազդ մը կ'ծանուցանէ թէ այսօր Զիլ—Հիճճէ ամսոյ վերջին օրն ըլլալով, Հիճրէթի 1320 տարւոյ առաջին ամսոյն Մուհարրէմի առաջի օրը վաղն է։

—Մուհարրէմի տօնին առթիւ, Օսմ. Նախարարք, ըստ սովորութեան, վաղը Կայսերական Պալատ պիտի երթան ի շնորհաւորութիւն։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնն որոշեց պատուակալ հիւպատոսներ կարգել Օսմ. ծովեզերեայ կարեւոր քաղաքներու մէջ։ Ասոնք գլխաւորաբար տեղեկագրեր պիտի հաղորդեն առեւտրական շարժման վրայ։

ԷՍԿԻՇԷՀԻՐԻ ՈՃԻՐԸ.— Էսկիշէհիրէ կ'գրեն թէ Էնէճէ պէյի սպանութեան վրայ ոստիկանական քննութիւնը կ'շարունակէ։ Սպասաւորներուն վկայութեանց նայելով, մարդասպանները, որք 6 հոգի էին, մուրով սեւցուցած էին իրենց դէմքը, և ամէնքն ալ ճեփ ճերմակ հագուած էին։ Սպասաւորներուն խօսքին նայելով, ոճրին շարժառիթն է վրէժխնդրութիւնը, վասն զի զոհը, իր կեանքը փրկելու համար, առաջարկեր է տանը մէջ ունեցած 600 ոսկին մարդասպաններուն տալ, բայց անոնք չեն ընդուներ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԸ.—Հարցում եղած էր ձեռնհաս պաշտօնատան թէ Մարդահամարի Նոր Կանոնագրին գործադրութենէն առաջ անցած տարիներու զինուորական տուրքերն ալ պիտի գանձուի՞ն թէ ո՛չ ա՛յն ոչ—իսլամ հպատակներէն, որք թէև նախապէս ծածկած, բայց ապա որոշեալ պայմանաժամուն մէջ առանց տուգանքի մարդահամարի տումարներուն մէջ արձանագրել տուած են իրենց անունները։ Ձեռնհաս պաշտօնատունը պատասխանեց թէ անցած տարիներու զինուորական տուրքերը պէտք է գանձել, վի ո և է առնչութիւն չունին տուգանքին խնդրոյն հետ։

ՔԱՐԱՆԴԻՆԱ.— Դամասկոսի իշխանութիւնք հրահանգ ստացան զգուշական ամենախիստ միջոցներ տնօրինելու ցամաքի ճամբով վերադարձող իսլամ ուխտաւորներուն դէմ։

ՑՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ 10,000 ֆր. նուիրեց Պօյաճքէօյի մէջ յունական գպրոցի մը շինութեան համար։

ՈՃԻՐ.— Ֆիլիպէէ Ապրիլ 5 թուով (Ն. Տ.) կ'գրեն.— «Աէթօս փոքր քաղաքին մէջ կրկնակ սպանութիւն մը գործուեցաւ։ Իսլամ գիւղացի մը, իր տասնամեայ զաւկին հետ, նոյն քաղաքը գացած էր քանի մը եզ ծախելու։ Պուլկար մը գնեց զանոնք, բայց յետոյ դրամն ետ առնելու խորհուրդով, ճամբան իսլամ գիւղացիին կ'սպասէ, և առանձնութենէն օգտուելով, կ'սպաննէ զայն, և 720 ֆր.ը կ'շորթէ։ Ոճիրը գործելէ վերջ, մարդասպանն ուրիշ ճամբով մը տուն կը դառնայ։ Բայց զոհին տասնամեայ զաւակը, որ սպանութեան ականատես եղած և փախած էր, Աէթօս դարձած էր մարդասպանէն առաջ, և չիտակ անոր տունը վազելով, կնոջը պատմած էր անցած դարձածը։ Մարդասպանը տուն հասնելուն կ'գտնէ զայն, և ամէն տեսակ գգուանքներ շռայլելով վար կ'դնէ։ Գիշերն երբ ամէն մարդ խոր քունի մէջ ընկղմած էր, այր ու կին կ'մտնեն այն անկողնին ուր իսլամ մանուկն հանգարտ կ'ննջէր իրենց զաւակներուն հետ, դէմքը բարձին վրայ դարձուցած, և սխալմամբ իրենց զաւակներէն մին կ'սպաննեն. յետոյ մարմինը պարկի մը մէջ դնելով, գետակ մը կ'նետեն։ Ոճրագործները ձերբակալուած են։»

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ.— Ելմտական նախարարութիւնն Ապրիլ 1ին պիտի սկսի բաշխել ընդհանուր ամսաթոշակ մը, բոլոր քաղաքային, զինուորական ու կրօնական պաշտօնէից։

ԶԵՂՉ ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ.—Աֆիոն—Գարահիսարի Նախագահ Ատենի անդամ Գէորգ էֆ. որ ամբաստանուած էր թէ հարցաքննիչ դատաւորի պաշտօն կատարած միջոցին յանձնուած է կաշառք առնել, դատաստանի ենթարկուեցաւ, կ'ըսէ «Թէրճէմանի Հագիգաթ»։

ԶՕՆԿՈՒԼՏԱՂԷ կ'գրեն թէ ֆրանսական հիւպատոս Մ. Լաբիէռի կինը, որ իր զաւկին և բարեկամուհիի մը հետ նաւահանգստին շինութիւնները կ'այցելէր, արկածի մը զոհ գացեր է։ Տիկին Լաբիէռ, քարահանքէ մը արձակուած քարերէն զգուշանալու համար, փայտաշէն փոքր տաղաւար մը մտեր է, և նոյն միջոցին 30 քիլօնոց քար մը տաղաւարին վրայ իյնալով, տանիքը փլցուցեր է, և տիկինը գլխէն ծանրապէս վիրաւորուելով անմիջապէս մեռեր է։

ՄՈՒՏԱՆԵԱՑԻ մաքսատան հասոյթն անցեալ տարի, նախորդ տարուան հետ բաղդատմամբ, 590,000 ղշ. աւելի եղած է։

ԿՆՃՈՒԾ ԱՌՈՒԾԱԽ ՄԸ.— Նախընթաց օր երեք կիներ Ոսկերչաց Շուկան երթալով, 50 ոսկինոց ապարանջան մը կ'ծախեն Մուսպայաճի Սիմոն աղայի, որ նոյն գումարը Պէզէստէնի խանութպաններէն Ալի պէյէ կ'առնէ։ Երէկ նոյն կիները դարձեալ շուկայ երթալով, ապարանջանն ետ կ'ուզեն, առարկելով թէ խաբուած են։ Մուսպայաճի Սիմոն աղա կ'պատասխանէ թէ պատրաստ է ետ տալ ապարանջանը, բաւական է որ վճարուած 50 ոսկին յանձնեն։ Կիներն ապարանջանը ձեռք անցընելէ ետքը, կ'ըսեն թէ պէտք է հետերնին տուն երթայ ստակն առնելու։ Սիմոն աղա կ'պնդէ որ դրամը շուկային մէջ վճարած էր և շուկային մէջ պէտք է ետ տրուի, մանաւանդ որ Ալի պէյէն փոխ առած էր և անոր պիտի վերադարձնէ։ Կիները մտիկ չեն ըներ, և ապարանջանն առնելով, Նուրը Օսմանիէի դրան առջև սպասող իրենց կառքը կ'ցատկեն և կ'հրամայեն կառապանին արշաւել։ Մինչ այս մինչ այն, Ալի պէյ կ'միջամտէ և անձամբ կառապանին քով ցատկելով, կ'ըսէ թէ ինք մէկտեղ պիտի գայ տուն։ Այն ատեն կիներն յանձն կ'առնեն տեղւոյն վրայ վճարել, ի ներկայութեան շուկայի ոստիկաններուն որք նոյն տեղն հասած և խնդրոյն իրազեկ եղած էին։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ նորէն ազդարարեց Թաղապետական տեսուչներուն, որ ամէն առաւօտ փուռերն այցելեն, և հացերը կշռելով, պակասները գրաւեն անխնայ։

ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐ.— «Բրէնսէս Վիքդորիա Լուիզ» շոգենաւով մայրաքաղաքս եկող 160 գերման և անգլիացի զբօսաշրջիկներն երէկ Սև ծով մեկնեցան։ Անգլիական և գերմանական դեսպաններն երէկ շոգենաւ երթալով ողջերթ մաղթեցին։ Տրապզոն, Պաթում և Եալթա պիտի այցելեն։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ դեսպան Պառոն Քալիչէ նախընթաց օր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ցունաց Պատրիարքին հետ։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ Ֆրանց—Եօզէֆ կայսեր թոռնուհի արքիդքսուհի Էլիզապէթ և իր իշխան ամուսինը Մարտ 23ին Պէյրութէ ձիով Եաֆա և անտի Երուսաղէմ գացեր են։ Երուսաղէմի կառավարիչ Քեազիմ պէյ պատուասիրեր է զանոնք։

ԱՌԱՊԱՃՐ ՎԻՃԷՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ.—«Մալիւմաթ» կ'ծանուցանէ թէ Էվգաֆի նախարարութիւնը դատ բացեր է Ստեփան Գազանճեան անուն անձին դէմ, որ Առապաճը Վիչէնի ժառանգ գացած 90,000 ոսկի արժողութեամբ կալուածներէն խաբէութեամբ մաս մը դրամ իւրացուցեր է։ Ստեփան Գազանճեան իրեն ուղղեալ առաջին կոչնագրի մը չէ պատասխաներ, և եթէ երկրորդ կոչնագրի մ'ալ չպատասխանէ և դատարան չներկայանայ, այն ատեն ոստիկանութեան միջոցաւ ընդ հսկողութեամբ դատարան պիտի տարուի եղեր։

ՀՐԴԵՀԻ սկզբնաւորութիւն մը պատահեցաւ երէկ Մաքրիգիւղ, կայարանին մօտ, Օսմ. Կայսերական Պանքայի շինել տուած տուներուն մէկէն, բայց հասած անմիջական օգնութեանց շնորհիւ աղէտքին առաջքն առնուեցաւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Կրօնական Ժողովն իր երէկուան նստին մէջ գլխաւորաբար զբաղեցաւ կարգ մը ամուսնական խնդիրներով։ Ս. Պատրիարք Հայրը չկրցաւ Ժողովոյ նախագահել, Սկիւտարէ վերադարձին յոգնած զգալով ինքզինքն և միայն ընթացիկ գործերու տնօրինութիւններն ըրաւ։

*** Կրօնական Ժողովոյ երէկուան նստին ներկայացաւ Գաղատիոյ Առաջնորդ Տ. Եղիշէ Վրդ. Գալֆայեան իր հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելու։ Ժողովն այս առթիւ որոշեց խնդրել Ս. Հայրապետէն որ լանջախաչ մը շնորհէ յիշեալ Վրդ.ին ի քաջալերութիւն։

*** Աղթամարայ Կաթող. Տեղապահ Տ. Արսէն Վրդ. Կրօն. Ժողովոյ յանձնարարութեան համաձայն, մէկ քանի անձերու, ապօրէն կենակցութեան պատճառաւ, ապաշխարանք սահմաներ, բանադրանքներ ուղղեր և գործադրեր էր։ Ժողովը գոհ մնաց և որոշեց իր գոհունակութիւնը գրով մ'ալ յայտնել։

*** Նկատողութեան առնուեցան Կեսարիոյ Առաջնորդ Տ. Տրդատ Եպս. Պալեանի նկատմամբ հասած գիրն և պատրաստուած տեղեկագիրը։ Այդ մասին տրուելիք որոշումն յետաձգուեցաւ յաջորդ նստին։

*** Կրօնական Ժողովը նկատողութեան առնելով Զատկական տօներու առթիւ քահանայ անդամներուն՝ հանդէպ իրենց ծուխերուն ունեցած պարտականութիւնները, դադրեցուց իր նիստերը մինչև Նոր Կիրակի։

—Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ Սրբազան հրաժարեր է Պուլկարիոյ և Ռումանիոյ այցելու հովուութեան պաշտօնին ընտրելիութենէն, իր տկարութիւնն ու ծերութիւնը մէջ բերելով։

—Վաղը Մուհարրէմ ամսոյ առաջին օրն ըլլալով, Ս. Պատրիարք Հայրն ընկերակցութեամբ Ա. գործակատար Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեանի, Կայսերական Պալատ պիտի երթայ իր շնորհաւորութիւնները մատուցանելու յառաջ Կայսերական Գահոյից։

—Տ. Սահակ Պարթև Հայրապետի գերեզմանի տաճարին շինութեան համար 10 ոսկի նուիրեր է Ս. Հայրապետը, ձեռամբ Տ. Յովհաննէս Ա. քհ. Մկրեանի։

—Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. Գալֆայեան երէկ Բ. Դուռն երթալով, այցելութիւն տուաւ Ներքին գործոց նախարար Վսեմ. Մէժտունճ փաշայի։

—Էտիրնէի Նոր Թաղ. Խորհուրդէն կրկին գանգատագիր մը հասած է Պատրիարքարան որ Թաթուլ Վրդ.ի վերադարձին կ'հակառակի և հակառակ պարագային քննիչի մը առաքումը կը խնդրէ, գործն արդարութեամբ դատելու համար։

—Երուսաղէմէն կ'գրեն թէ ցարդ ուխտաւորաց թիւն 700ի հասեր է, և կ'յուսացուի որ մինչև 1000ի հասնի։

—Եէնի—գափուի եկեղեցւոյն համար 2 ընծայացուներ Կրօն. Ժողովոյ պիտի ներկայացուին, քահանայ ձեռնադրուելու։

— Բարեսէր ազգային մը, որ իր անունն յայտնել չէ ուզած, ուխտած ըլլալով որ իր կառուցած մի կալուածին նախնական վարձքն Հիւանդանոցիս նուիրէ, այս անգամ, ըստ իր ուխտին, Հոգաբարձութեանս յանձնեց 2160 ղշ. յիշեալ կալուածի առաջին ամսոյ վարձքը։ Զայս ծանուցանելով Հոգաբարձութիւնս կ'փութայ ներկայիւս իր շնորհակալութիւնն յայտնել յիշեալ բարեսէր ազգայնոյն, որ իր սոյն գովելի և օրինակելի գործովն բարեհաճած է մխիթարել հազարէ աւելի թշուառներ, արժանանալով անոնց սրտագին երախտագիտութեանց։ (Կենտ. Հոգաբարձութիւն Հիւանդանոցի)

—Շամախիէ երէցուհին ու հրաշքները.— Մարտ 3 թուով Շամախիէ շրջանն Թղթակից մը հետեւեալ տողերն ուղղած է Կովկասեան օրագրի մը.—

«Իշխան Օրբելեանի ուրբաթ, ամսիս 1ին, ճանապարհորդեց դէպի Մարազա գիւղը, շրջակայքը և հրաշքը տեսնելու։ Այսօր, ամսոյս 3ին, գնաց Մարաղա հայոց գիւղը։ Նորին պայծառափայլութիւնը գիւղեր այցելելիս տասապեաններին բաժանել է բաւականաչափ գումար։ Նա առանձին, իր տրամադրութեան ներքոյ գտնուած գումարով գնեց քաղաքում բոլոր տախտակները և շինել տուեց բնակարաններ, որպէս զի նրանց մէջ պատսպարվեն խիստ սկսված ձմեռվայ ցրտից գոնէ տասնեակ ընտանիքներ։ Մարտի 1ից սկսած, որ ահա երեք օր է, անընդհատ ձիւն է գալիս։ Ցուրտը այսօր զերոյից 3 աստիճան ներքեւ էր։ Մարաղի մօտ գտնվող հրաբուղխը դեռ շարունակվում է, բայց ականատեսների պատմելով, մէկ արշինաչափ իջնելով։

«Իշխան Օրբելեանի վաղը պիտի գնայ շրջակայ գիւղերը տեսնելու։ Շատերը իրանց օգնութիւնը հասցնում են կարօտեալներին լուռ ու մունջ կերպով. օրինակ բագուբնակ շամախեցի եղբ. Խաչատուրեանները, մէյսարեցի Բ. Վլասեանին այս օրերս ուղարկել են իբրև նուէր 150 րուբլի։

«Ներքեւի Թաղի նախկին հայ վաճառականները տեղափոխուել են վերին Թաղ և տների լուսամուտներից դռներ գոյացնելով՝ խանութներ են շինել իրանց համար ու տեղաւորվել այն տեղ։ Գաւառում երկրի նորանոր մեծ ու փոքր գոյացած ճեղքուածքների մասին շարունակ լուրեր են լսվում։ Փորձված մարդիկ հաւատացնում են, որ երկրաշարժն էլ ունի իր քառասունքը. մինչեւ չանցնի այդ ժամանակամիջոցը, երկիրը չի խաղաղվի տատանումներից։ Բայց երբեմն աւելի էլ է տեւում. դիցուք 1872 թւին մօտ 3 ամիս չը խաղաղվեց։ Ցաւալի է որ այս անգամ այնքան երկար չի տեւի, որովհետեւ բազմաթիւ ճեղքուածներից եւ հրաբուղխներից գազի մեծ քանակութիւն է դուրս եկել։

«Հայերի համար Պ. Լալաեանի (Նախկին Կրամնայա փողոցի) յանն ընդարձակ բակում շինվում է տախտակեայ եկեղեցի։ Մի երեւոյթ մեզ շատ զարմանալի է թւում։ Անցեալ երկրաշարժների պատճառով բազմաթիւ աղբիւրներ են ցամաքել, որոնց հետքերով լիքն են քաղաքի փողոցները, իսկ ներկայ երկրաշարժի ժամանակ ամենն էլ իրանց մշտական կարգով բղխում են։ Ջը գիտենք ինչո՞վ բացատրել։ Սգաւոր տները, մի քանի օր սուգ պահելուց յետոյ, անմիջապէս մտնում են իրանց սովորական կեանքի մէջ եւ զբաղվում են իրանց գործով։ Ցանկալի էր, որ ներկայ հանգամանքի մէջ էլ Շամախու տասապեալ ժողովուրդը չընկներ յուսահատութեան մէջ եւ չբաւականանար նպաստների բաշխումներով, այլ ոյժերը ժողովելով մտնէր գործի եւ կանոնաւորէր իր կեանքը։

«Բագուից պահանջված 50,000 տախտակները սկսել են քիչ քիչ ստացվել, որոնք իսկոյն եւ եթ գործադրվում են ժամանակաւոր շինութիւնների վրա, որոնց մէջ բնակիչներ են տեղաւորվում։ Մոսկվայից մի բարեգործ տիկնոջ հեռագրին, թէ՝ ի՞նչով կարող է օգնել, Պ. Նահանգապետը մանաժողովի խորհրդով պատասխանեց.— գուլպաներով, կանանց գլխի ծածկոցներով, չարֆերով, չթով, բօմազէով եւ կակուղ կաշիով։»

—Ղուկասեան մրցանակի գլխաւոր պայմանները մեր «Ռուսահայոց Լուրերու» շարքին մէջ հաղորդեր էինք։ Պաշտօնական կանոնագիրն ալ իբրև վաւերագրութիւն մը այսօր լրագրոյս Դ. երեսին մէջ դրած ենք ի տեղեկութիւն բանասէրներու։

—Հանգուցեալ Շնորհք էֆ. Նագգաշեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Ազգ. Հիւանդանոցին.— 216ական ղշ.՝ Տէր և Տիկին Ե. Նագգաշեան (ի Կեսարիա), Տէր և Տիկին Բենիամին Ն. Մոստիչեան (ի Լոնտոն), Տէր եւ Տիկին Ցարութիւն էֆ. Ն. Մոստիչեան (ի Մոսկուա), Տէր և Տիկին Գրիգոր Նագգաշեան, Տէր և Տիկին Արմենակ Մ. Մանուկեան, Մահտեսի Նշան էֆ. Մոստիչեան, Ցարութիւն էֆ. Ե. Նագգաշեան, Եզեկիէլ էֆ. Ն. Մոստիչեան, Եղբարք Ս. Պօղոսեան 162 ղրշ., 108ական՝ Տէր և Տիկին Ս. Նազարեան (ի Մարսէյլ), Տէր և Տիկին Ց. Մարգարեան։

Զարեհ, Հայկ և Զարուհի Պէնկլեան խորին շնորհակալութիւն կ'յայտնեն այն ամէն բարեկամներու և ազգականներու, որք հաճեցան ներկայ գտնուիլ իրենց մօր՝ այրի ՏԻԿԻՆ ԵՊՐՈՒՀԻ ՊԷՆԿԼԵԱՆԻ (քոյր՝ Տ. Մովսէս Կէօմիւշճեան Սրբազանի) յուղարկաւորութեան և իրենց ցաւակցական զգացումներն յայտնեցին այս տխուր առթիւ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԲԵՇԹԱ, 8 Ապրիլ.—Երեսփ. Ժողովը գանիփակ նիստ ըրաւ։ Մ. Ռաքօվսքի պահանջեց որ պետական փոխառութեանց փոխոխման վերաբերեալ պայմանագրին բնագիրը Ժողովին հաղորդուի, և յիշեց այն առարկութիւնները թէ ազատական կուսակցութեան մնասւկը պիտի օգտուի այս գործողութենէն։ Վարչապետ Մ. Սէլ հերքեց այս ակնարկութիւնը, և ըսաւ թէ այսպիսի զեկուցում մը հակառակ է սովորութեան։

ՎԻԵՆՆԱ, 8 Ապրիլ.—Ֆրանց Եօզէֆ կայսր հեռագրով շնորհակալութիւն յայտնեց Իտալոյ Թագաւորին, աւստրեւմաճառ նաւաբաժնին սպաներուն եղած սիրալիր ընդունելութեան համար։

ՎԻԵՆՆԱ, 8 Ապրիլ.—Երեսփ. Ժողովը վերսկսաւ իր աշխատութիւնները։ Հանրային կրթութեան ելմտացոյցին վրայ վիճաբանուած պահուն, վարչապետը պաշտպանեց կառավարութեան ընթացքը, եւ յայտարարեց թէ ազգային խաղաղութիւնն Աւստրիոյ Ժողովուրդներուն միջեւ իրաւախոհութեան մը միջոցաւ միայն կրնայ հաստատուիլ։ Աւստրիա իր ազգերուն հաշտարար ոգւոյն շնորհիւ միայն կըրնայ բարգաւաճիլ։ (Տափք)։

ՀԱՆՈՎԸՐ, 8 Ապրիլ.—Մարէշալ կոմս Վալտէրզէ, իր ծննդեան 70րդ տարեդարձին առթիւ, շնորհաւորական բազմաթիւ հեռագրեր ընդունեց, ի մէջ այլոց Վիլհէլմ կայսրէն և Ֆրանց—Եօզէֆ կայսրէն։

ՎԵՆԵՏԻԿ, 8 Ապրիլ.—Գերմանիոյ վարչապետ Կոմս Պիւլով Պերլին մեկնեցաւ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 8 Ապրիլ.—Արտաքին գործոց նախարար Կոմս Լամստորֆ երէկ ճաշ մը տուաւ, որուն ներկայ եղան Պուլկարիոյ վարչապետ Մ. Տանէվ, Պուլկարիոյ դիւանագիտական գործակատարը, և Տիկին Սթանչէվ։

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ

ՄԱՀ ԼՈՐՏ ՔԻՄՊԸԼԻԻ

ԼՈՆՏՈՆ, 8 Ապրիլ.— Ազատական կուսակցութեան նախկին արտաքին գործոց նախարար Լորտ Քիմպըլի մեռաւ այս առաւօտ։

ԾՆԹ. ԽՄԲ.— Հանգուցեալը կարեւոր դեր մը կատարած է ազատական կուսակցութեան մէջ։ Որդի Լորտ Ուտտհաուզի, ծնեալ 1826ին, շատ փայլուն ընթացաւարտ Օքսֆորտի համալսարանէն, 1846ին իր հօր տիտղոսը ժառանգեց, 1852—56ին արտաքին գործոց նախարար եղաւ, 1856—58 դեսպան եղաւ ի Բեդերսպուրկ, 1863ին Շլէզվիկ—Հոլշդայնի խնդրոյն համար պատուիրակութեան պաշտօնով զըրկուեցաւ, 1864—66ին Իռլանտայի փոխարքայ եղաւ, և Քիմպըլիի կոմսութեան բարձրացաւ, 1868ին Մր. Կլատսդոնի նախարարութեան ժամանակցաւ իբրև Լորտ Կնքապահ, և 1870—74 դարձեալ Կլատսդոնի նախարարութեան մէջ գաղթային նախարար եղաւ։ 1880ի և 1886ի նախարարութեանց մէջ եւս շարունակեց նոյն պաշտօնը, յետոյ Հնդկաստանի նախարար եղաւ, և 1892ին կազմուած Կլատսդոնեան վերջին նախարարութեան մէջ գաղթային նախարար եղաւ, և Լորտ Ռոզպէրիի վարչապետութեան օրով արտաքին գործոց նախարար, մինչև Լորտ Սալիզպըրիի արդի վարչութեան կազմութիւնը 1895ին։ Յոյժ յարգուած ազնուական մ'ըլլալով, Վիքդորիա թագուհին պարգեւած էր անոր Ծնրակապի պատուանշանը։ Հմուտ քաղաքագէտ, սրախօս ատենաբան, կարեւոր անդամ մ'էր ազատական կուսակցութեան։

ԼՈՆՏՈՆ, 8 Ապրիլ.—Այսօր Նախարարք գումարուեցան, Թրանսվալի գեր—նախագահ Շալք—Պիւրկըրի ձեռնարկած պաշտօնին վրայ խորհրդակցելու համար։ Ո եւ է զեկուցում չեղաւ լրագրաց։

—Եօքօհամայէ (Ճաբոն) հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ահաւոր փոթորիկ մը մեծամեծ վնասներ պատճառեց։ Քանի մը հազար մեռեալ կան։ 40է աւելի նաւեր ընկղմեցան։ Նիւթական վնասները շատ մեծ են։

— «Սէնդրըլ Նիւզ» անգլիական գործակալութիւնը կ'իմանայ թէ Պօէր պետերը մեծ գումարում մը կը կազմակերպեն, ընդհ. անձնատուութեան մը կարելիութեան վրայ խորհրդակցելու համար։

ԲԱՐԻԶ.—«Ֆիկարօ» Լոնտոնէ կ'իմանայ թէ Հարաւ—Ափրիկէի մէջ հաշտութեան բանակցութիւնք հետեւեալ չորս կէտերուն վրայ կ'կատարուին. 1. Ընդհ. ներում. 2. Պօէր պետերուն աքսորման հրամանագրին ջնջումը. 3. Վարչային ինքնավարութիւն տալ Պօէրներուն. 4. Պայմանաժամ մը որոշել թէ Թրանսվալի և Օրանժի Նոր Վարչութիւնը հաշտութեան կնքուելէն ո՞րչափ ատեն ետքը պիտի սկսի գործել։

—Մ. Ռուվիէն դարմանող բժիշկներու վերջին տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ ապաքինութեան ճամբու մէջ մտած է, բայց պէտք է մեծ զգուշութիւն ընել, հիւանդութեան կրկնութիւնն արգիլելու համար,

ՎԻԵՆՆԱ.— Ընկերվարականներու և հակահրէականներու միջև ընդհարումներ տեղի ունեցան։ Ութ հոգի վիրաւորուեցան։

ՊԵՐԼԻՆ.—Հոլանտայի վարչապետ Տոքթ. Քուիբէր Լա Հէյ մեկնեցաւ։

ՈՒԹՐԷԽԹ.—Պօէր պատուիրակներն Ութրէխդ եկան Քրիւկէր Նախագահին հետ վերստին խորհրդակցելու համար։

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ		
Օսմ. Քօնս. Սէռի Դ.	Օ. Ո.	27 28 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	27 30
Ամէնէն վար գին	»	27 26
Րումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	110 37 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	110 62 1/2
Ամէնէն վար գին	»	109 75
Թրանսվալ	»	154 —
Ամէնէն բարձր գին	»	154 —
ԲԱՑՈՒՄ Մարտ 27, 9 Ապրիլ		
Օսմ. Քօնս. Սէռի Դ.	Օ. Ո.	27 32
» » » ժամ 6ին		27 31
Րումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	110 75
» » ժամ 6ին		110 75
Թրանսվալ	ֆր.	154 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	Լ. Օ.	14 02
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	582 1/2
» պարտաթ.	ֆր.	484 —
Տէրքոսի ջուրի Ընկ.	»	274 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	479 —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	»	3 52 1/2
Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնս.	»	267 50
Անատօլուի երկթ. պրտթ.	»	526 —
» բժնթ.	Ա. Ո.	10 40
ՍԹԻԼԱՆՑ		
Քօնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	— 95
» ութ օրուան	»	2 50
Րումէլիի Երկթղ. »	ֆր.	2 —
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 27
Անգլիական ոսկի	»	110 05
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 20
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 06
Քրիմից	»	51 06
Մէթալիք	»	101 —
Րուպլ թղթադրամ	»	8 58

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 8 Ապրիլ		
Օսմ. Քօնս. Սէռի Բ.	Ա. Ո.	51 —
» » » Գ.	»	27 25
» » » Դ.) բաց.	»	25 25
) գոց.	»	25 25
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 —
Եգիպտական միացեալ	»	108 25
Անգլ. Քօնսոլիտէ	»	94 25
Այտընի Երկաթուղի	»	15 —
Փոխառութիւն Գասապա	»	84 —
» Հելլենական 1881	»	39 50
» » 1884	»	39 50
Մօնօբօլ »	»	42 50
Պուլկր. փոխառ. 1888	»	82 —
» » նոր 1892	»	82 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 32 1/2
Թրանսվալ	»	6 —
Դրամազեղչ		3 —
ԲԱՐԻԶ, 8 Ապրիլ		
Օսմ. Քօնս. Սէռի Դ.) բաց.	Ա. Ո.	25 70
) գոց.	»	25 70
» » » Գ.	»	27 65
Օսմ. Կայս Պանքա	ֆր.	554 —
Րումէլիի Երկաթուղի	»	113 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	100 85
Քրէտի Լիոնէ	»	1038 —
Պանք տը Բարի	»	1022 —
Իտալական Ռանթ	»	100 60
Սպանիական արտաքին	»	79 22
Թրանսվալ	»	153 50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 155
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի		3 —
ՊԵՐԼԻՆ, 8 Ապրիլ		
Անատօլուի Երկաթուղի	»	102 50
Րումէլիի Երկաթուղի	»	110 90
Օսմ. Քօնս. Սէռի Դ.		25 50
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 310
Դրամազեղչ		3 —
ՎԻԵՆՆԱ, 8 Ապրիլ		
Փոխան. Բարիզի վրայ քուրօն		95 40
» Լոնտոնի վրայ	»	240 10
Րումէլիի Երկաթուղի	»	106 —
Օսմ. Ռէժի	»	289 —
Դրամազեղչ		3 1/2

ԱԶԳԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԻ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մկրտիչ ծառայ Յիսուսի Քրիստոսի եւ անճառանելի կամօքն Աստուծոյ Եպիսկոպոսապետ եւ Կաթողիկոս ամենայն Հայոց, ծայրագոյն Պատրիարք են. Պատուարժան անդամոց միայնոյն Ցանձնաժողովոյ կրօնապատկան Թանգարանի վանուց սուրբ եկեղեցւոյ Հայոց Տփխիսոյ, կտակելով ի մեծարգոյ Պ. Աւետիքայ Բ. Ղուկասեան Նորապատիւ Մայր Աթոռոյս Նուիրեալ ոգւոյն եւ օրհնութիւն հայրապետական. ի յայտարար գրութենէ Ցանձնաժողովոյդ մատուցելոյ մեզ 30ն Նոյեմբերի անցելոյ ամի, հաւաստի եղաք, զի բարեպաշտօն Պ. Աւետիք Բ. Ղուկասեան ի 20 Յուլիսի նոյն ամի գրութեամբ զորին, որպէս եւ մեր, Նուիրեալ է ի տարին հինգ հարիւր ռուբլիս առ ի յառկացուցանել մրցանակի հայերէն երկասիրութեանց, զորպիսի գումարն մշտնջենապէս ապահովեալ է կտակաւ իւրով եւ որոյ գործադրութիւն իսկ յանձնեալ է Ցանձնաժողովոյդ։ Արդ, ի նկատ առեալ Մեր զարժանին գովութեան զնպատակն Պ. Նուիրատուին եւ Նախաձեռնողին զայն կարեւոր հաստատութեան եւ կտակ, կարեւոր համարիմք այսու հայրապետական կոնդակաւ մերով որոշել առ այդ բաշխումն մրցանակի զհետեւեալ կանոնս ի պահպանութիւն պայմանաց ժամանակաց եւ ի կատարումն որք են։

Ա. Աւետիս Ղուկասեանի Նուիրատուութեամբ հաստատեալ մրցանակը կ'կոչուի «Ղուկասեան մրցանակ» յանուն Նուիրաբերողի։

Բ. Մրցանակը կ'տրուի ամէն տարի Ապրիլ 7ին Ս. Կուսի Աւետման տօնին։

Գ. Ղուկասեան մրցանակի նիւթը պէտք է պատկանի հայ լեզուի, հայ դպրութեան եւ այլն ճիւղերին, այն է Հայոց լեզուի եւ գրականութեան հնագոյնութիւն, հին հայ մատենագիրների թարգմանութիւն լուսաբանութիւններով կամ բանասիրական քննադատութիւններով ծոխագրած տոհմային—եկեղեցական պատմութեան լուսաբանուած հատուածներ, գեղարուեստի հնագիտութիւն, օրէնսգիտութեան կամ կանոնագիտութեան վերաբերեալ տեսութիւններ են։

Դ. Մրցանակի չեն կարող ներկայացուիլ 1. Օտար լեզուներից թարգմանութիւններ, 2. Դասագրքեր, 3. Միանգամ արդէն որ եւ է ազգային հաստատութիւնից վարձատրուած երկեր 4. Հին մատենագրութեանց պարզ տպագրութիւններ, 5. Մրցման ժամանակից երկու տարի առաջ տպագրուած գործեր։

Ե. Մրցանակի կարող է մասնակցիլ ամէն անձ, հայ կամ օտարազգի, բացի գրական յանձնաժողովոյ անդամներից։

Զ. Ներկայացուած գործերը պէտք է հայերէն լինին, գրաբար կամ աշխարհաբար, ձեռագիր կամ տպուած, տպագիրները հնգական, իսկ ձեռագիրները մէկ օրինակ, բայց շատ մաքուր գրուած։

Է. Յիշեալ պայմանների համաձայն պատրաստուած երկասիրութիւնները պէտք է մրցանակի թուականից հինգ ամիս առաջ ուղարկուին մրցանակի Ցանձնաժողովին, հակառակ դէպքում կ'մնան մինչեւ միւս բաշխումը։

Ը. Ղուկասեան մրցանակի գործադրութիւնը, Նուիրաբերողի ցանկութեամբ, յանձնուած է Թանգարանի միայնոյն Ցանձնաժողովին, որ կազմուած է մի եկեղեցական եւ երեք աշխարհական անդամներից, Թեմի Առաջնորդի Նախագահութեամբ, եւ ոչ ուրիշ հոգեւորականի, լինի նա կառավարիչ կամ Նախանդամ Տփղիսում։ Ցանձնաժողովի անդամները Նշանակուած են ցմահ. իսկ որ եւ է անդամի մահից յետոյ Նորա փոխարէն ընտրուում եւ Նշանակուում է այլը Հայրապետի Կոնդակով։

Թ. Ցանձնաժողովը պիտի կատարէ ներկայացուած երկասիրութեանց Նախնական քննութիւնը, եթէ մրցման պայմաններին յարմար գտնէ, կ'յանձնէ մասնագէտ եւ կարող անձանց քննութեան, որոնք կարող են լինել թէ Ցանձնաժողովի անդամներից եւ թէ արտաքոյ նոցա, նոցա տեղեկագիրներն ընդունելով Ցանձնաժողովը լրացնում է քննութիւնը եւ վերջնական որոշում մրցանակը։

Ժ. Մրցանակի հինգ հարիւր ռուբլին պէտք է ամբողջապէս տալ արժանաւոր երկասիրութեան։

ԺԱ. Եթէ իր ժամանակին չներկայացուի որ եւ է աշխատութիւն եւ կամ Ներկայացուածները մրցանակի արժանի չլինին, մրցանակի գումարը պիտի գործ դրուի Նախնեաց ընտիր մատենագրութեանց տպագրութեան վրայ, որպիսի հրատարակութեանց եկամուտը յատկացնում է Թանգարանին։

ԺԲ. Մրցանակի պայմանների մասին պէտք է կանխապէս յայտարարել Ռուսիայի եւ արտասահմանի լրագիրներում. իսկ մրցանակաբաշխութեան հետեւանքի մասին Ցանձնաժողովը հրապարակաւ հաշիւ է տալիս տպագրութեամբ եւ իւրաքանչիւր տարի զեկուցում է Ներկայացնում Թանգարանի հովանաւոր Ս. Կաթողիկոսին ամենայն Հայոց։

Ցետ որոշմանս կանոնաց աւանդեմք սիրեցեալ որդւոցդ, եւ պարգայ անդամոց միայնոյն Ցանձնաժողովոյդ ուշիւ եւ անկեղծ ոգւով կատարել ճշդութեամբ զհաստատեալ կանոնս, որ կատարելապէս համաձայն է Նպատակի բարերար հիմնադրին։

Եւ մեք օրհնելով զհիմնադիրն Թանգարանին զՊ. Աւետիսն Բ. Ղուկասեան հանդերձ ընտանեօք եւ միակ ժառանգաւ, կ'ըսեմք. «Ցիշատակ բարեբարին օրհնութեամբ եղիցի»։

Օրհնեալ եղիցին եւ անդամք Ցանձնաժողովոյն, աքնողք եւ վաստակողք յայս գործ եւ որք առ յապայն եւ պիտանիք հանդիսանան հաստատութեանս։

Մնամք ի սրտէ օրհնող բարերարաց եւ ցանկացող ընդ մասւոր զարգացում սիրեցեալ զաւակացս Ս. Հօրն Մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչի, կամք միամք խնդրանէ աթոռակալ Նորին։

ՄԿՐՏԻՉ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ՇԱՏ ԿԱՐԵՒՈՐ

Ցրանսացի Նշանաւոր անտեսագէտ մ'ըսած է թէ «Վաճառականի մը լաւագոյն ռէէլամները իր գործածած Նամակի թուղթը, պահարանը, հաշուեցոյցն եւ փոխանակագրերն են։

Ասիկա տարրական ճշմարտութիւն մը եղած է Եւրոպայի վաճառականաց եւ գործարանատեարց համար։ Բայց որչափ անտես առնուած է մեր մէջ։ Արդարեւ մեր շատ մը վաճառականք կը գործածեն իրենց թղթակցութեանց համար ամէնէն աժան թուղթերն անճոռնի կերպիւ տպուած, բաց ի առնելէ որ Նամակագլխոյ մը կամ հաշուեցոյցի մը տպագրական ծախքը չաւյութիւն կ'համարին։

Թուրքիոյ հետ յարաբերութիւն ունեցող շատ մը Եւրոպացի վաճառականք կ'զանգատին թէ մեր երկրէն իրենց ղրկուած հաշուեցոյց կամ Նամակ չին զիմանար ձեռքէ ձեռք անցնելու եւ փոխանակագրերը պարտ է կարկտել երբ պարտին շրջաբերութեան մտնել, այնչափ զէլ թղթերու վրայ պատրաստուած են։ Եթէ կ'ուզէք խուսափիլ այս անպատեհութիւններէն, դիմեցէք ուղղակի

ԵՐՈՒԱՆԴ ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ
ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
41, ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ ՓՈՂՈՑ, 41

որ ձեզ պիտի հայթայթէ ընտիր Նամակի թղթեր, պահարաններ, հաշուեցոյց, փոխանակագրեր, այցետոմսեր, ...
եւ., ամէնէն ճոխէն մինչեւ ամէնէն պարզը, ամէնէն ժամը եւ
մեծ ՃԱՇԱԿԱՒՈՐ, ՏՈԿՈՒՆ, ԳԵՂԵՑԻԿ
Ձեր մէջ պիտի գտնէք Նաեւ գրասենեակի ամէն տեսակ պիտոյք, ընտիր տետրակներ, գրչական եւ գծագրական նիւթեր եւն. եւն.։

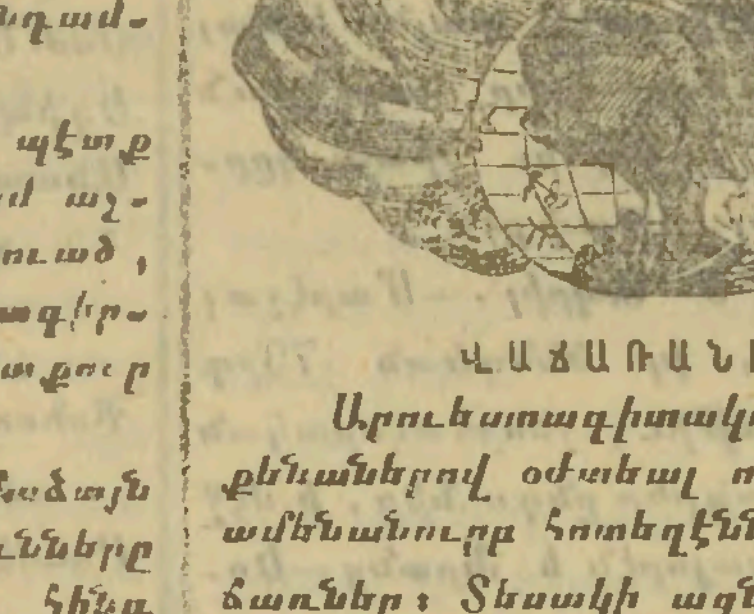
Գաւառներէն եւս կրնան հոն դիմել այս տեսակ յանձնարարութեանց համար։ Ամէն տեղեկութիւն կ'տրուի անմիջապէս։ Ապսպրանքներն անմիջապէս կ'գործադրուին եւ կ'ղրկուին։ Դիմեցէք եւ գոհ պիտի մնաք,

ԵՐՈՒԱՆԴ ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ
ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
41, ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ ՓՈՂՈՑ, 41

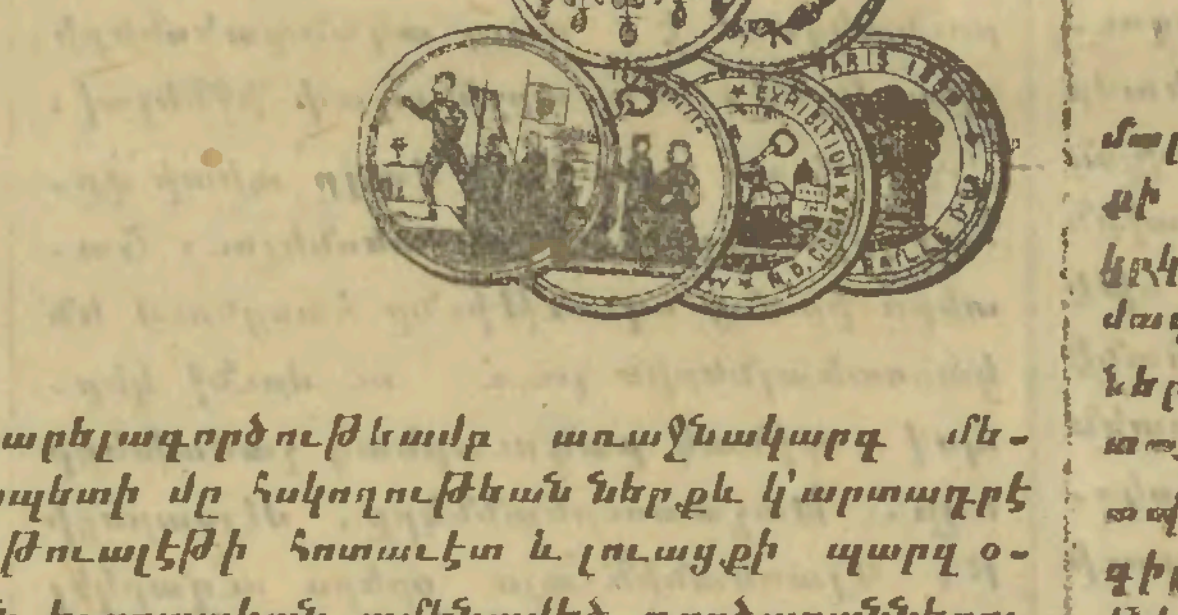
ԱՐԻՍ եւ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

Հիմնեալ 1889 ին, Կ. Պոլիս, Թահթա—Գալէ

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ ու եւրոպացի վարպետի մը հսկողութեան Ներքեւ կ'արտադրէ ամենանուրբ հոտեղէններ ինչպէս Նաեւ Թուալէթի հոտաւէտ եւ լուացքի պարզ օճառներ։ Տեսակի ազնուութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեան կ'միացնէ գիներու գերազանց աժանութիւնը։ Փափաքողներուն քաթալոկը ձրի կ'ղրկուի։

Մեծաքանակ գնում ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օրոսդի Պաք եւ Կ. Ինճիճեան Որդիք վաճառատուններուն, իսկ գաւառներու եւ օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի ստորեւ, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը' պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով.

ԲԱՐԻԶ. — Պ. Պ. Լաքառէտ Որդի եւ Ընկ. 28.—Ռիւ Շաթոտէօն.
ՊՈՄՊԱՅ. — Պ. Պ. Ապքար եւ Ընկ.
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ. — Պ. Մ. Գալֆաեան
ԳԱՀԻՐԷ. — Պ. Հ. Ռոզանթալ.
ՌՈՒՍՃՈՒՔ. — Պ. Պ. Կ. Ինճիճեան Որդիք.
ՎԱՌՆԱ. — Պ. Կէւոն Արտինի.
ԶՄԻՒՌՆԻԱ. — Պ. Հայնրիխ Վառնինկ.
ՍԵԼԱՆԻԿ. — Պ. Տինօ Ֆէրնանտէզ.
ԽԻՍԿԻՒՊ. — Պ. Մ. Քափուանօ.
ՊԷՅՐՈՒԹ. — Պ. Ֆրանքէլ Շիֆֆնէր.
ՍԱՄՍՈՆ. — Պ. Պ. Պետրոսեան Եղբ.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. — Պ. Արիս Կ. Ինճիճեան.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. — Պ. Պ. Վ. եւ Ս. Մեծատուրեան.
ԻԶՄԻՏ. — Պ. Ցակոբ Մոմճեան.
ՌՈՏՈՍԹՕ. — Պ. Ցակոբ Բռօվատալ.

WESTERN ASSURANCE COMPANY

ՈՒԷՍԹԸՐՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ի ԹՈՐՈՆԹՕ ԵՒ Ի ԼՈՆՏՈՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ 1851 ԻՆ
ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՑԱՏՈՒԿ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎԸ

Պատրաստ դրամ եւ տարեկան հասոյթ Անգլ. Ոսկի	1,250,000
Հիմնուելէն ի վեր հատուցած վնասները Անգլ. Ոսկի	6,000,000

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ Ի ԼՈՆՏՈՆ
ԱՊԸՐՏԻՆԻ ԿՈՄՍ G. C. M. G. (Նախագահ)
ՍԸՐ ՃՈՆ ՔԷՆՆԱՈՒԷՅ Bart. M. P.
ՄՐ. ՃԷՅՄՍ ՍԹԻՎԸՆՍԸՆ, (Կրահամ եւ Ընկ. Լոնտոն)
Ուէսթըրն Ընկերութիւնը՝

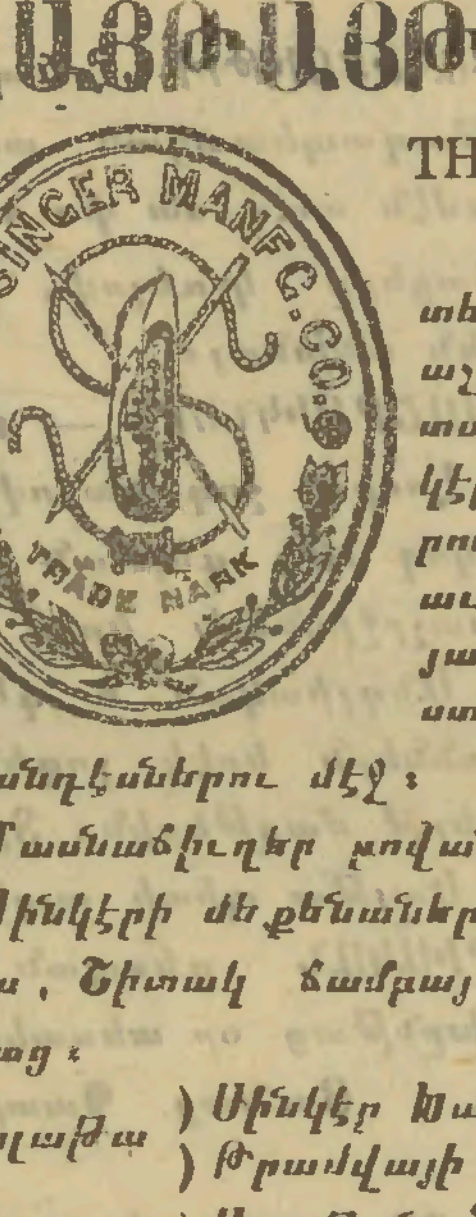
1º Հրդեհի դէմ ամէն կերպէ գործեր կ'ապահովագրէ առանց բացառութեան եւ է'ն Նպաստաւոր պայմաններով.
2º Վնասները խղճմտօրէն կ'հատուցանէ անմիջապէս եւ առատաձեռնութեամբ.
3º Իր վճարելու դրամագլխին մեծութեամբն ի վիճակի է անգլ. ամենամեծ ընկերութեանց համահաւասար հոկայ գումարներ ապահովագրելու։
Ընկերութեան դրամատունն է Պանք օֆ Սքոթլէնտ Լոնտոն

Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Գալաթա, Փանճէ Գարաս, Անանիասի խան 20, 21, 22
Ց. Գ. Գաւառներուն մէջ գործակալներ պէտք են։

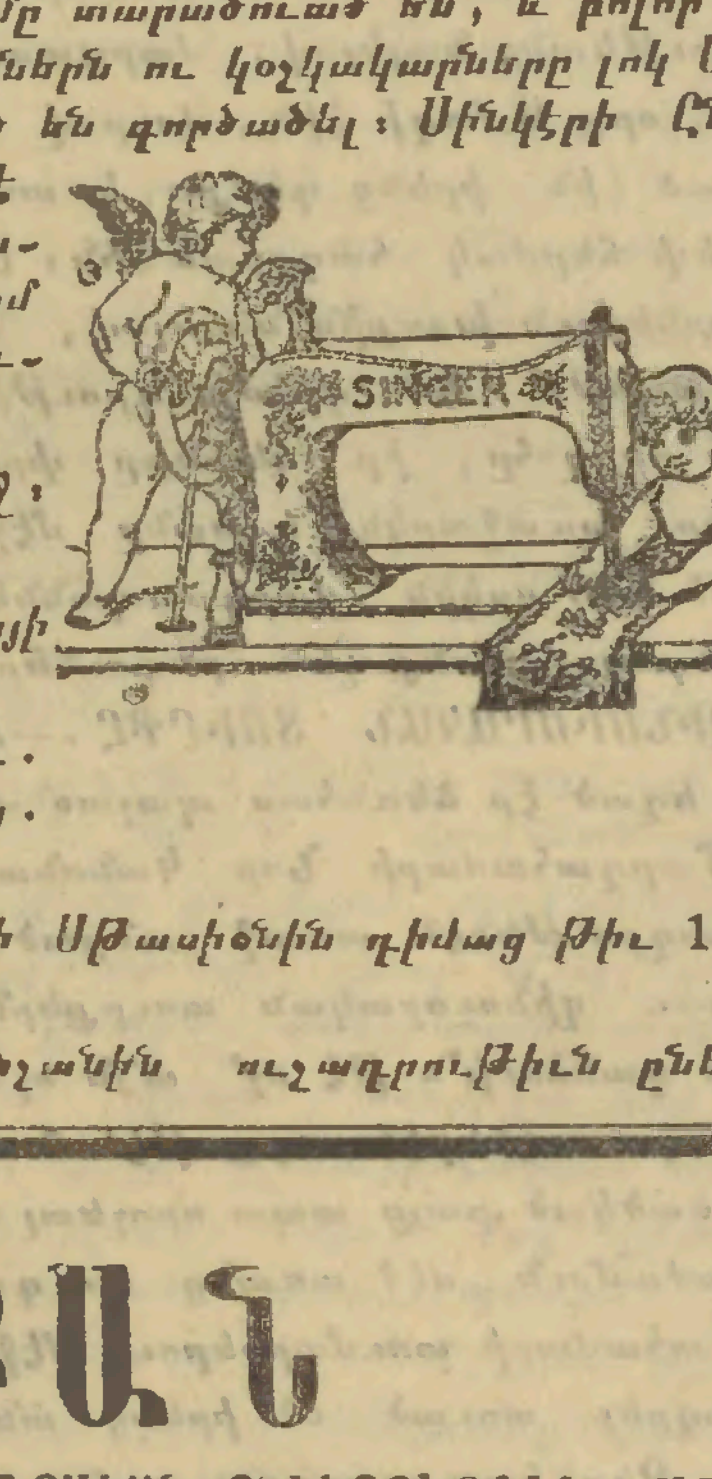
ՍԻՆԿԵՐ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՔ ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANUFACTURING Cº

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400 է աւելի պատուոյ վկայական եւ շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։
Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝
Բերա, Շիտակ ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց։
Ղալաթա) Սինկէր խան, Թիւնէլին առջեւ.
) Թրամվայի կայարանին դիմաց.
Ստամպօլ) Սուլթան Համամ թիւ 2.
) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիօնին դիմաց թիւ 13.
Ակիւտար, Չարշի Պոյու.
Կեղծիքէն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ձեռք փոխադարձ հիմնեալ 1845 ին

1902 Ցունուար 1 ին երաշխաւորեալ գոյքն' ֆր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնք՝ ֆր. 34,000,000.

ԼԱ ՆԻՒ—ԵՈՐՔ 600,000 էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որք կ'կազմեն Ընկերութիւնը, եւ որոց կ'պատկանի բոլոր շահերն։ 1901ին ապահովագրելոց վճարուած շահաբաժիններու գումարը՝ ֆր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ—ԵՈՐՔԻ տիեզերական բոլիսը մինչեւ հիմա ուրիշ որ եւ է ընկերութենէ մը յանձնուած բոլիսներէն աւելի անկաշկանդ եւ շահաւոր պայմանագրութիւնն է, յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է, ըլլայ զաղման, ճամբորդութեան, մահուան տեսակներուն եւ պատճառին, անձնասպանութեան եւ մինչեւ իսկ պատերազմի ատեն։ Տիեզերական բոլիսը կ'երաշխաւորէ փոխատուութիւններ 3 տարի ապահովագին վճարելէ յետոյ առանց յետագայ ապահովագինն հաշուի առնելու, այս փոխատուութեանց գումարներն զատ զատ նշանակուած են բոլիսին մէջ. 30 օր պայմանաժամ իւրաքանչիւր վճարման համար առանց տոկոսի, վճարումները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերստին շարունակելու առանձնաշնորհումն յետամնաց ապահովագիններ 5 առ 100 տոկոսով հանդերձ վճարելով, մէկ տարեվճար ընելէ յետոյ իրաւանց կորուստ չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, այնպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ, առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագինները։

ԼԱ ՆԻՒ—ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պայմանն ալ ունի, որ աշխարհի մէջ ցարդ գտնուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է, աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել
Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Բնիկ—Պատուիրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Պոլիս, Հուիթօլ խան
Վոյվոտա փողոց, Վիթալիս խան
Ղալաթիա

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. ՍՕՖԻԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ, ՊԱՀԵՍՏ ԵՒ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ ՖՐԱՆՔ 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 ֆր.։ Ամբողջ կեանքի վրայ եւ խառն ապահովագրութիւն, կեանքին դրամագլխով, տոկոս օժտի դրամագլուխ այլ եւ այլ կոմբինազոններով, չափաւոր սակերով ու Նպաստաւոր պայմաններով։ Մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրը անվիճելի կ'դառնայ։ Ընկերութիւնը ո՛ եւ է առարկութիւն չըներ ապահովագրեալին անձնասպանութեան, մենամարտի, ամէն կարգ ճամբորդելու պարագային, եթէ առանց խռովութեան ալ կատարուի։ Նմանապէս ո՛ եւ է սակի յաւելում չի պահանջեր։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 ֆր.։

Վճարուած Ապահովագին 1,433,965 ֆրանք։

Ապահովագրութիւն փայտաշէն ու քարուկիր շէնքերու, կարասիներու եւ ապրանքներու՝ Նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, շոգենաւերու մաքսին աշխարհիս ո՛ր կողմն ալ ուղեւորին։

1896ի շահաբաժինն է 18 $^1/_2$ %, 1897ինը՝ 18 %, 1898ինը՝ 18 % եւ 1899ինը՝ 16 %.

Ընկերութեան դրամատուներն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ—ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ, Սոֆիա։
Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ։
Ղալաթիա, Մէյիթլեանի փողոց, Ճէզիր խան, Թիւ 4։
Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին։
Բնիկ գործակալութեան Ա. ԿԻՒՐՏԵՂԵԱՆ։

ՀԱԿՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլիս, Սուլթան—Համամ, Թոփալեան խան

Թոփալեան խանի կիցեալ մեծ վաճառատունը, որ հանդերձեղէնաց վաճառատուներուն է'ն նշանաւորն եղած է, ընաւ իր անունն եւ տեղը փոխած չէ, եւ իր տէրը Գ. Էրմէնեան վաճառատան գործառնութեանց մէջ ա՛լ աւելի կանոնաւորութիւն մտցուցած է։

Կ'ծանուցուի յաճախորդներուն թէ Թոփալեան խանի շրջակաները գտնուած անուններով եւ վերջերս բացուած հանդերձեղէնաց վաճառատուները Գ. Էրմէնեան եւ Ընկ. վաճառատուներուն հետ ո եւ է յարաբերութիւն եւ կապակցութիւն չունին։ Հետեւաբար յաճախորդները կ'հրաւիրուին դիմել Թոփալեան խանի վաճառատունը։

ԳԱՒԱՌԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻ մեր բաժանորդներուն կ'յիշեցնենք թէ ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ համար երկու ղրշ. ի նամակի դրոշմ անհրաժեշտ է։ Առանց ատոր, հին հասցէն ԱՆՓՈՓՈԽ ԿՄՆԱՑ։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Նº 23, 25, Պապը Ալի ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (162)

ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԷՓԷՆ

ԴՐԱՄԻՆ ԶՈՀԵՐԸ

Գ. ՄԱՍ.— ԵՐԵՔ ՔՈՅՐԵՐԸ

Ը.

Ռընէ, գէմքը ծածկող թաշկինակը մէկդի առնելով, հարցուց.—Ո՞րն է այդ միջոցը։

—Ամէնէն պարզը, թէեւ աւելի անգամ, եւ մանաւանդ Ժաննի կողմէ առաջարկուած ըլլալուն համար, տարօրինակ կ'թուի։ Այդ միջոցն անհասանելի.—Մեր քոյրը Ռաուլէն խնդրեց եւ բռնացաւ հանդիսական խոստում մը թէ տարի մը սուգ պահելէ ետքը Կորտի Կոմսուհի պիտի ընէ քեզ։

Ռընէ տաք ելաւ ապշութեան աղաղակ մ'արձակելով։—Բայց խելքի դէ'մ բան է այդ ձեր ըսածը, պոռաց յետոյ։ Ինծի կուգայ որ կ'երազեմ։

—Չես երազեր, պատասխանեց Մարքիզուհին։ Ժաննի վերջին կամքն անիրականալի բան մը չէ, եթէ սակայն դուն ալ հաւանիս։ Անա այդ հաւանութիւնն է որ կ'խնդրեմ քենէ եւ զոր պէտք է տաս։

—Ի՞նչ, մէկէ՞ն ի մէկ, առանց խորհրդածելու՞, ըսաւ Ռընէ առերեւոյթ սոսկումով մը։

—Ըրածս որ ժամանակ չկայ։

—Երբեք մտքէ անցուցած չէի թէ այդպիսի ամուսնութիւն մը կարելի պիտի ըլլայ։

—Վստահ եմ։

—Եղբօր մը պէս կ'սիրեմ Կոմսն եւ պէտք չկայ, ցոլ կերպով շիրելու։

—Է՛, սիրեցեալ Ռընէ՛, Ժաննն առնո՛ր համար կ'փափաքի այս ամուսնութեան, վասն զի վստահ է թէ եղբօր ու քրոջ սէրէ տարբեր զգացում մը պիտի չունենաք Ռաուլ եւ դուն։ Ձեր խաղաղ միութեան գաղափարն անոր Նախանձը պիտի չգրգռէ։ Նորէն կ'ըսեմ որ պէտք է հաւանիս։

—Դիտե՞ս որ մեծ զոհողութիւն մը կ'պահանջես ինձմէ։ Կ'պահանջես որ սիրոս զոհեմ։

—Գիտեմ, բայց առանց հաշուելու այն անհուն ուրախութիւնը թէ հուսկ յետին երջանկութիւն մը պիտի պատճառես Ժաննի, քու զոհողութեամբդ փոխարինութիւններ ալ պիտի ստանաս։ Այս ամուսնութիւնը, որմէ տարփանքը բացակայ պիտի ըլլայ ի հարկէ, տիտղոս անուն մը, տիտղոս մը, մեծ հարստութիւն մը եւ իշխանական բնակութիւն մը պիտի տայ քեզի։ Խօսքը մէջերնիս, ո՞ր ամուսնութեան մէջ պիտի գտնէիր այսքան առաւելութիւն։ Հաւատա՛ խօսքիս։ Մի՛ վարանիր։ Ընդունէ՛…։

Ժիւլ Լըռուի երկրորդ աղջիկը խիստ արհամարհական դէմք մ'առաւ։—Անուն մը, տիտղոս մը, հարստութի՛ւն մը։ Ինչո՞ւս պէտք։ Ադ ո՞րչափ սխալ գաղափար կազմեր ես իմ վրաս, քո՛յր իմ։ Կ'կարծե՞ս որ շահու համար պիտի հաւանիմ Կորտի Կոմսուհի ըլլալ։

Լազարին ուսերը թօթուելով պատասխանեց.—Ատանկ բան չեմ կարծեր, եւ եթէ դիպուածով վիրաւորեցի քեզ, առանց ուզելու եւ գիտնալու, կ'ցաւիմ եւ ներում կ'խնդրեմ։ Հաւանութեան պատճառն հոգս չէ, կ'ըսէ որ հաւանիս։

—Իսկ ինծի համար մեծ կարեւորութիւն ունի, պատասխանեց Ռընէ հպարտօրէն։ Չեմ ուզեր որ անձնուրացութեան գործ մը ընծայարաւ գաղափարը մը վերագրուի անտեղօրէն։ Արդէն երկար ատենէ ի վեր կեանքս միակ Նպատակն է ամէն վիշտ, ամէն ցաւ հեռացնել Ժաննէն եւ առոր չիջամերձ կեանքն երկարել։ Այս սուրբ գործին մինչեւ ծայրը պիտի երթամ։ Մահամերձն Ժաննի գերագոյն անձնուիրութիւն մը կ'խնդրէ ինձմէ եւ այդ անձնուիրութիւնը սոսկալի վայրկեանը պիտի մեղմացնէ։ Պարտականութիւնս կ'ճանչնամ եւ պիտի կատարեմ, իմ անձս զոհելով։

—Մէկ խօսքով, կ'հաւանի՞ս, պոռաց Լազարին։ Բու խոստումդ կրնա՞մ տանիլ մեր քրոջը։

—Ըսի որ պարտականութիւնս պիտի կատարեմ, յարեց Ռընէ։ Գիտես որ խօսքս խօսք է։

* * Կէս օրէն ետքը, Մաքսիմ Ժիլրօ, բաժնուելով Տիկին տը Կորտէ, որուն վիճակին առերեւոյթ լաւութիւնն ամենեւին ապահովութիւն չէր ներշնչեր իրեն, գնաց գեղարուեստ ծառայող պզտիկ սենեակն ուր կ'յուսար Ժընըվիէվը գտնել։ Զարմանքով տեսաւ որ սովորաբար այնքան խղճամիտ այդ սենեակապանուհին չէր պատրաստած այն պահոյքը զոր յանձնարարած էր իրեն։ Բերաններն բաց չէին օդը լեցուցած էին իրենց բարկ հոտովը։ Ժընըվիէվ նստած, արմուկները սեղանին վրայ, եւ գէմքը ձեռքերուն մէջ, կարծես կը քնանար։ Բայց չէր քնանար, թէեւ աչքերը գոց էին։ Արցունքի խոշոր կաթիլներ իրենց տամուկ հետքը կ'գծէին այտերուն վրայ։ Տօքթորին Ներս մտած տեսն, գլուխը վերցուց, աթոռէն ելաւ, բայց իր մտածկոտ բռնքն յարգալից դէրքն անսովոր մտաղբաղում մը կ'մատնէր։—Միւսիւ Մաքսիմ, երթալով կ'գէշնայ սիրեցեալ տիրուհիս, այնպէս չէ՞, հարցուց։

—Այո՛, բարի Ժընըվիէվ, երթալով կ'գէշնայ։

—Ցոյս չունի՞ք։

—Աւա՜ղ, շատ պզտիկ բան մը, որ ժամէ ժամ կ'կորսուի։

—Եւ հիւանդութեան բուն պատճառը չէ՞ք գուշակեր մի՛շտ։

Տօքթորը գլուխն երերցուց ժխտելու կերպով։—Եթէ այդ պատճառը գիտնայի, հիւանդութեան դէմ կ'կռուէի, պատասխանեց։ Դժբախտաբար կ'գտնուիմ այնպիսի կնճռոտ հանելուկի մը առջեւ, զոր Գիտութեան Իշխաններն ալ, ինծի պէս, չկրցան լուծել։

Պահ մը լռութենէ ետքը, սենեկապանն յարեց, Տօքթորին երեսը նայելով.—Միւսիւ Մաքսիմ…։

—Ի՞նչ է, բարի Ժընըվիէ՛վ։

—Կ'հաճի՞ք թոյլ տալ որ հարցում մ'ընեմ ձեզ։

—Անշուշտ։

—Եւ եթէ այդ հարցումը զարմանք պատճառէ ձեզ, յիմարի տեղ պիտի չդնէ՞ք զիս։

—Ո՛չ, վասն զի գիտեմ թէ մաքերնիդ առողջ է եւ առանց խորհելու չէք խօսիր։

—Ըսել է անկեղծօրէն պիտի պատասխանէք հարցումիս։

—Բայց անշուշտ։ Ինչո՞ւ կ'վարանիք։

—Կ'վարանիմ, այո՛, ճիշդ է։ Կը վարանիմ…։ Ի՞նչ ընեմ։ Ըսելիք խօսքերս այնքան սոսկալի են որ ես իսկ կ'վախնամ։

—Թերեւս կրնամ ապահովել ձեզ։ Շուտ խօսեցէք։

Ժընըվիէվ զգուշաւոր ակնարկ մը պտտցուց սենեկին չուրջը, իբր թէ անտեսանելի լրտեսներ փնտռելու համար, եւ ըսաւ մեղմ ձայնով մը.—Երբեք չկասկածեցա՞ք, Միւսի՛ւ Մաքսիմ, թէ ոճիր մը կ'գործուի Կորտի դղեակին մէջ…։

Թ.

—Ոճի՛ր…, կրկնեց Տօքթորը սարսռալին։

—Այո՛, պատասխանեց Ժընըվիէվ, գարշելի ու վատ ոճիր մը…, հրէշային ոճիր մը։ Իմ սիրեցեալ տիրուհիս կ'սպաննե՛ն։

Երիտասարդին դէմքը մոխիր կտրեցաւ։—Բայց ատիկա խենդի խօսք է, պոռաց։

—Միւսի՛ւ Մաքսիմ, պատասխանեց սենեկապանուհին, խոստացա՛ք խենդ չկարծել զիս։ Ես ըսածս գիտեմ։

—Ո՞վ պիտի գործէ այդպիսի ոճիր մը։

—Չեմ գիտեր։

—Ի՞նչ նպատակաւ։

—Ադ ալ չեմ գիտեր։

—Ի՞նչ միջոցով։

—Թոյնով։

—Բայց աղէկ խորհեցէ՛ք, Ժընըվիէվ, յարեց Տօքթորը։ Տիկին տը Կորտի չուրջը կ'գտնուին այնպիսի մարդիկ որ կը սիրեն զայն։ Կոմսը, Օր. Ռընէ, դուք եւ ես անդադար կ'հսկենք անոր չուրջը։ Թշնամի մը ինչո՞ւ պիտի կրնայ մօտենալ անոր, եթէ երբեք թշնամի ունի, որ անկարելի կ'երեւայ ինծի։ Բոլոր դեղերը ձեր կամ քրոջը ձեռքէն կ'առնէ։

—Ճիշդ է։

—Այս սակայնութիւ անձերուն մէջ մէկը կ'ամբաստանէ՞ք։

—Ո՛չ, Աստուած չընէ, Ինծի՞ է մնացեր։ Միայն թէ աղէկ գիտեմ որ թոյն կ'գործածուի։

—Բայց այդ թոյնն ո՞ւրկէ կուգայ։

—Նայեցէք, ատիկա աղէկ գիտեմ։

—Ըսէ՛ք ուրեմն։

—Միւսի՛ւ Մաքսիմ, ամէն պէտքով, առանց երբեք սխալելու, կրնամ դաշտերէն քաղել մահացու խոտեր որոց անունը չեմ գիտեր։

—Անշուշտ։ Բայց ամէնէն միամիտ բժիշկն իսկ այդ բոյսերէն առաջ եկած թունաւորումը կ'ճանչնայ իսկոյն։

—Դղեակին ջերմանոցներուն մէջ չկա՞ն հեռաւոր տեղերէ եկած ծաղիկներ ու բոյսեր որք մեր դաշտերուն խոտերէն հազար անգամ աւելի վտանգաւոր ըլլան։

—Ձեր ըսած ծաղիկներէն ու բոյսերէն շատ կան։

—Բժիշկները մէկ ակնարկով կրնա՞ն ճանչնալ Նաեւ այդ բոյսերուն թունաւոր արդիւնքը։

—Կ'ընդունիմ թէ չեն կրնար ճանչնալ եթէ մասնաւոր ուսումնասիրութեան առարկայ ըրած չըլլա՛ն արեւադարձային բոյսերը։

—Այդ ուսումնասիրութիւնն ըրա՞ծ էք դուք, Միւսի՛ւ Մաքսիմ։

—Ո՛չ, կ'խոստովանիմ։ Այդպիսի ուսումնասիրութիւն մ'ընելու միջոցներն ալ չունէի տրամադրութեանս տակ։

(Շար.) Թարգմ. Ժ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ

ՁՆՈՒՔԷ ԴՆՈՂՆԵՐՈՒՆ.—Լրագրածախներէ ոմանց թերթն տալը դադրեցուցած ըլլալով, կ'խնդրենք ձեռքէ գնողներէն որ ծախավաճառներէ կամ ուրիշ լրագրածախներէ գնեն իրենց թերթերը։